

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, szeptember 4.

Kétszáz orosz ágyut zsákmányoltunk

Lemberg-nél folyik a küzdelem.

XV. Benedek az új pápa.

Mai számunk főbb közleményei:

Megtörtént a pápaválasztás.

Kétszáz ágyut zsákmányolt diadalmas hadseregünk az oroszoktól.

Tíz napos csatában diadalal támadtunk.

Stratégiai helyzet Lemberg előtt.

A németek Lodzban.

Agyonlőtték a franciák egy áruló tábornokukat.

Ujabb német győzelmek a francia derékhadon.

Arad város öröme Auffenberg diadalain.

Győzelem ünnepe.

Arad, szeptember 3.

Megnyílt végre az örömnél zsi-
lipje. Az előre várt, biztosan remélt
és mégis szorongások között lesett
győzelem híre pattantotta föl, hogy a
mámora elárasszon mindenkit a mo-
narchia két országában és a mi hatá-
rainkon túl, Németországban, ahol
egyek velünk minden érzésben az em-
berek.

A győzelem, amelynek részletei
előttünk kibontakoznak, felülmulja vá-
rakozásainkat. A siker, amelyet Auf-
fenberg serege az orosz centrum föl-
lött kivivott, kettős nézőpontból jelen-
tős és döntő a háború további folya-
mára. Mindenekelőtt nagyszerű hadi-
tény, amelyet eléggé jellemez, hogy
Auffenberg csapatai harmincezernél
több foglyot ejtettek, százhatvan ágyut
és tömérdek egyéb hadiszert zsák-
mányoltak. Ennél a győzelemnél tehát
ugyanaz a vezéri lángész, a haditerv-
nek ugyanoly pontos végrehajtása és
a katonák ugyanakkora harc képes-
sége működött közre, mint amely
a németeknek Kelet-Poroszország-
ban szerzett — és immár az oro-
szok által is beismert — diadalá-
nak eszköze volt. Dankl és Auffen-
berg fényes bizonyítást tettek arról,
hogy nemcsak katonáink, de vezéreink
is egy sorban állhatnak meg a néme-
tekével.

De nemcsak a pillanatnak sikerét
jelenti a Bug folyó irányában vissza-
vonuló oroszokon vett nagy győze-
lem, hanem olyan előnyök megszer-
zését, amely a harcok további folyta-
tásában nem fognak kiaknázatlanul
maradni. Dankl és Auffenberg seregei
ezzel a Kelet-Galiciában operáló orosz
csapatok fölé kerültek. Az oroszoknak
ez a szárnya nagy tulerőt vitt a vele
szemben felvonult csapatainkra és
nincs kizárva, hogy Lemberget meg-

szállják. „Egy pillantás a térképre
megérteti, hogy mihelyt az oroszok
ezt megkísérlik, egyenesen annak to-
szik ki magukat, hogy Auffenberg és
Dankl bekerítsék őket.” Ezt nem mi
mondjuk, hanem a berlini *Lokalan-
zeiger* katonai szakértői, a kik a po-
rosz-francia hadállások megtigyelesei
közben szerezték helyes ítélőképessé-
güket és a kik az udvariasság ked-
véért nem térnek el komolyságuktól.
Az öröm mindenesetre teljesebb lenne,
ha — a minek kilátásai e pillana-
tig még nem estek el — Lem-
berg földadása elhárítható lenne. De
ha ez bekövetkeznék, ez nemcsak
nem csökkentené Auffenberg diadalá-
nak értékét, de egyenesen növelné
annak biztos kilátásait, hogy hadse-
regünk kedvezőbb pozícióból újabb
csapást mérhet az oroszokra, amely-
nek megtörténte után Galicia székvá-
rosa ki fogja heverni a kellemetlen-
séget, a melyet az esetleges meg-
szállítás polgári lakosságára nézve je-
lenthet.

A harctérről érkező hírek között
van még egy, a mely csaknem any-
nyi öröme adhat okot, mint Auffen-
berg győzelme. Egyébként ezzel talán
kapcsolatban van. E hír szerint a mo-
narchiának Oroszországban előnyomu-
ló csapatai már érintkezésben vannak az
orosz földön hódító német csapatokkal,
a melyek Czenstochova és Petrikau
után immár Lodzot, a nagy orosz
gyárvárost is megszállták. Ez az
érintkezés már az együttes operáció-
nak közeli bekövetkezését jelenti. Rö-
vid idő múlva tehát „váll-váll mellett”,
ahogy Vilmos császár hatalmas szó-
zatában mondotta, fog egymás mel-
lett harcolni a német, osztrák és ma-
gyar katona, hogy versenyezve tipor-
ják az ellenséget és hogy a világ két
legkiválóbb hadseregének csapatai

együttesen szaporítsák a diadalokat, amelyeket eddig külön-külön szereztek hazájuknak és a szövetségnek, amely a közös, igazságos ügyért foggott fegyvert.

Hadseregünk veszteségei.

9. veszteség-lajstrom.

(Kiadatott 1914. augusztus 31-én.)

Legénység:

(Folytatás.)

(Jelvések magyarázata: gy. e. = gyalogezred, sz. = század, h. = honvéd, husz. = huszár, tüz. = tüzér, drag. = dragonyos, ul. = ulános, s. = sobesült, el. = elesett, fog. = hadi fogás, került, tart. = tartalékos, pót. = póttartalékos, gyal. = gyalogos, őrv. = őrvezető, szakaszv. = szakaszvezető.)

Ragoncsa Imre gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Rattinger Gyula szakaszvezető 52. gy. e. 4. sz. elesett. Rebró István tartalékos gyalogos 12. gy. e. 14. sz. (Magyar, Nyitra, Nagyrippény 1887.) elesett. Réder György gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Reidinger András gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Resch János szakaszvezető 52. gy. e. 15. sz. seb. Reidlinger József póttart. 52. gy. e. 13. sz. seb. Riegler Aron káplár 4. gy. e. 6. sz. seb. Ringel Henrik gyalogos 18. gy. e. 8. sz. seb. Rittinger János gyalogos 52. gy. e. 2. sz. seb. Rochowski Román gyalogos 30. gy. e. seb. Róser Ernő gyalogos 18. gy. e. 8. sz. seb. Rogowski József káplár 1. ul. e. 5. esk. seb. Román Henrik címzetes káplár 52. gy. e. 15. sz. seb. Romaniec András gyalogos 30. gy. e. el. Romaniszak Jurko tüzér 8. neh. t. tüz. o. 1. üteg. seb. Romauch Amados gyalogos 4. gy. e. 6. sz. seb. Roosz János gyalogos 52. gy. e. 15. sz. seb. Rosenmayer Rudolf gyalogos 4. gy. e. 6. sz. seb. Rostanowski Stanislaus törzs-örmester 95. gy. e. 15. sz. seb. Rotbauer Lipót önként. címz. őrv. 4. gy. e. 9. sz. seb. Rotsch Ferenc káplár 19. L. gy. e. 2. sz. (Cseh, Tetschen, Eulau 1891.) elesett. Rudl Mátyás gyalogos 52. gy. e. 4. sz. seb. Ruppert Gyula szakaszvezető 52. gy. e. 13. sz. seb. Rybár Vencel gyalogos 18. gy. e. 7. sz. seb. Rzeckowski Márton gyalogos 80. gy. e. seb.

Sadio Adolf pótt. 4. gy. e. 6. sz. s. Salzinger Salamon tart. szak. vez. 95. gy. e. 15. sz. s. Samak Adalbert ulánus 1. ul. e. 4. sz. s. Sandecki Sándor gyal. 80. gy. e. s. Sawiak Basilius gyal. 80. gy. e. s. Schab Mihály kápl. 52. gy. e. 16. sz. el. Schellenberger József gyal. 52. gy. e. 14. sz. s. Scheller János tüzér cím. tüz. 8. nehéz tüz. oszt. 2. üteg el. Schleicher gyal. 52. gy. e. 13. sz. s. Schleimer Henrik 4. gy. e. 6. sz. s. Schmidl József törzsörm. 4.

gy. e. 7. sz. s. Schmiedlehner Ferenc címz. kápl. 4. gy. e. törzs s. Schmidt Ferenc címz. szakaszvezető 4. gy. e. gépf. o. el. Schneider Ferenc 52. gyalogezred 15. század elesett. Schneider György szak. vez. 52. gy. e. 15. sz. s. Schön Hugó címz. szakvez. 18. gy. e. 5. sz. s. Schuhmann Károly gyal. 52. gy. e. 15. sz. seb. Schuller Ferenc gyal. 52. gy. e. 2. sz. s. Schwarzbach Mózes szak. vez. 95. gy. e. 15. sz. s. Schwarzfelder Antal gyal. 52. gy. e. 11. sz. s. Schwetz Gusztáv őrm. 80. gy. e. el. Seewald Lipót szak. vez. 4. gy. e. 8. sz. s. Semenow Staniszló gyal. 80. gy. e. s. Senkyr Rudolf szak. vez. 18. gy. e. 8. sz. s. Serafin Theophil ul. 1. ul. e. 5. sz. s. Seveik József tart. tüzér 8. nehéz tüz. oszt. 2. sz. el. Sibl Alajos dragonyos 11. dragonyos ezred s. Sima Ferenc gyalogos 4. gyalogezred 6. sz. elesett. Simon József gyal. 52. gy. e. 2. sz. seb. Simon Lajos gyal. 12. gy. e. 15. sz. (Zala-m. Dabronc, 1891) el. Sipos József pótt. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) seb. Skalicky Ulrik őrv. 4. gy. e. 6. sz. seb. Skokun Iván gyal. 30. gy. e. seb. Sladek Antal ul. tart. őrv. 1. ul. e. 5. sz. seb. Smola Ferenc gyal. 18. gy. e. 7. sz. el. Soos István címz. káplár 52. gy. e. 14. sz. seb. Sorokowski József címz. káplár 30. gy. e. s. Sotola Ferdinánd szak. vez. 4. gy. e. 6. sz. s. Spacek Jakab drag. 11. drag. e. seb. Spieß József őrv. 4. gy. e. 6. sz. el. Sruics Zakariás gyal. 52. gy. e. 2. sz. s. Stachow Mihály 30. gy. e. s. Stasiuk Dorofij gyalogos 30. gy. e. s. Stassny. Károly pótt. 52. gy. e. 13. sz. s. Staub Adam gyal. 52. gy. e. 4. sz. el. Stehno Albert tart. káp. 18. gy. e. 8. sz. s. Steigenvald János káp. 52. gy. e. 2. sz. s. Steigl Ferenc őrm. 4. gy. e. 6. sz. el. Steinberger József gyal. 52. gy. e. 4. sz. s. Steiner József gyal. 4. gy. e. 6. sz. el. Steinhart Alajos káp. 4. gy. e. 6. sz. s. Stenel József őrv. 4. gy. e. 6. sz. el. Stepanek Alajos drag. 11. drag. e. s. Sterr Robert őrv. 52. gy. e. 15. sz. elesett. Stiefel Tanás címzetes káplár 52. gyalogezred 15. század sebasült. Stieglitz Mór számv. ált. 52. gy. e. 14. sz. el. Stigratz József gyal. 52. gy. e. 15. sz. seb. Storozuk Demeter címz. kápl. 80. gy. e. seb. Strasser tart. 52. gy. e. 14. sz. seb. Strikics gyal. 52. gy. e. 2. sz. seb. Stroinski Lénárt őrm. 30. gy. e. seb. Stummer József kápl. 4. gy. e. 6. sz. seb. Sulyok Dezső pótt. 37. gy. e. 2. sz. (Magyarors.) seb. Svada Agost drag. 11. drag. e. seb. Svétly Albert pótt. 18. gy. e. 5. sz. seb. Svilek János drag. 11. drag. e. el. Szabó Albert pótt. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarors.) seb. Szabó Sándor pótt. 37. gy. e. 1. század (Magyarors.) megsebesült, Szabó Imre póttartalékos 37. gy. e. 1. sz. megseb. Szathunary Ferenc pótt. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) s. Száva Mihály 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) s. Szefert János címz. káp. 52. gy. e. 15. sz. el. Szeiler János káp. 52. gy. e.

13. sz. el. Szelezsan György pótt. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) s. Szeliga Roman gyal. 80. gy. e. 14. sz. el. Szowa Kázmér ul. 1. ul. e. 5. sz. s. Szigeti János gyal. 52. gy. e. 15. sz. s. Sziijártó János gyal. 52. gy. e. 4. sz. s. Szilágyi Benjámin pótt. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) s. Szóke Lajos pótt. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) s. Szölgyéni János geat. 12. gy. e. 13. sz. (Nyitra, Tardosk-d, 1891) el. Szomor Bálint gyal. 52. gy. e. 15. sz. s. Szomor Márton káp. 52. gy. e. 13. sz. e. Szorán Vasali pótt. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarors.) s. Szorg Mihály gyal. 52. gy. e. 4. sz. el. Szűcs Lajos káp. 52. gy. e. 15. sz. s. Szur Todor pótt. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarors.) s.

Tahi Sándor gyal. 52. gy. e. 15. sz. el. Taisz János gyal. 52. gy. e. 2. sz. s. Tankovics Ferenc gyal. 52. gy. e. 13. sz. el. Tar József őrv. 52. gy. e. 16. sz. el. Tasnadi György pótt. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarors.) e. T. bal Ferenc címz. káplár 52. gy. e. 15. sz. el. Thalmajor János őrv. 4. gy. e. 6. sz. seb. Tichy János gyalogos 52. gy. e. 15. sz. el. Tichy Károly gy. 21. L. gyal. had. oszt. törzs. seb. Török Ferenc gyal. 52. gy. e. 15. sz. s. Török István pótt. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) s. Tóth Sándor pótt. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) s. Tóth József káplár 37. gy. e. 13. sz. s. Tóth Lajos gyal. 52. gy. e. 16. sz. s. Tóth István pótt. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) s. Treutz Gáspár gyal. 52. gy. e. 15. sz. el. Tripa Mózes pótt. 37. gy. e. 3. sz. s. Trischler Péter pótt. 52. gy. e. 11. sz. s. Trnka József drag. 11. drag. e. s. Troc János 30. gy. e. s. Trojanowski Szilveszter gyal. 30. gy. e. s. Tuchny Mátyás gyal. 4. gy. e. 6. sz. s. Tuczapsky Kassian egyéves önk. 30. gy. e. s. Tüchler Ferenc káplár 4. gy. e. 6. sz. s. Tulak János drag. 11. drag. e. s. Tuli János káplár 52. gy. e. 16. sz. el. Turko Kasper gyal. 30. gy. e. s. Turschl János címz. káplár 52. gy. e. 4. sz. s. Tyfa Ferenc tart. 18. gy. e. 7. sz. el. Tyusgye Péter pótt. 37. gy. e. 3. sz. s.

Ursulean Leonti drag. 9. drag. e. s. Usrael címz. káp. 4. gy. e. 10. sz. s.

Vales Ferenc tüzér 8. nehéz tüz. oszt. 2. üteg el. Vanek Mátyás drag. 11. drag. e. s. Varga János tart. 52. gyalogezred 14. sz. s. Veres Demeter pótt. 37. gy. e. 3. sz. (Magy.) s. Vida János gyal. 52. gy. e. 4. sz. el. Viciari János ul. 1. ul. e. 4. sz. s. Viluth Péter tart. 52. gy. e. 14. sz. s. Vinzik József ul. L. gyal. hadoszt. 8. sz. s. Voekenberger Vilmos káp. 4. gy. e. 8. sz. Vranau Miklós drag. 9. drag. e. sebesült.

Wagner József káp. 52. gy. e. 11. sz. s. Wallshauer Gyula káp. 4. gy. e. 6. sz. el. Warga György címz. káp. 52. gy. e. 11. sz. s. Weber Henrik címz. káp. 52. gy. e. 15. sz. s. Weber István gy. 52. gy. e. 14. sz. s. Weisz Ernő gyal. 4. gy. e. 9. sz. el. Weil Márton gy. 52. gy. e. 15. sz.

Satanov — Sátánfalva.

Az északi harotéren hetek óta tart a harc és majd csak idők multával kerülnek elő a harci események, forogtegeből azok a nevek, amelyek nevezetessé váltak: helységek és emberek nevei. Egyet kettőt már most is tudunk és emlegetünk. Aradnak talán külön is emlékeztets ezek között Satanov neve. Ha magyara fordítanók, legjobbnév lenne a kis, orosz határmenti községnek: Sátánfalva, hiszen a sátán éjszakázott ott halálosan magyar honvédhuszárok felett. Honvédhuszárok felett, akik közül nem egyet Aradhoz is fűzött kötelek, vonzódás, szeretet emlékek.

Augusztus 16-án hajnalban indultak el a honvédhuszárok. A hadsereg virága. Harmatos túrpo, ott a paripák alatt, repülő menték, tölgyfalevél a piros sapkán, élükön a tisztek, mert a lovasatuknál az első sor ragadja magával a többi, a kommandósok az eskadronok előtt nyargalnak, rajta! rajta! vezényezőnél a hadosztályparancsnok is a front élén vezet a rohamot. A legkalandosabb férfiak, aki hajszolja a veszedelmet és akinek sport szembekucagni a halállal, egy ember-ötötre elég, amin a honvédhuszárok e napon akonyatig átvágták magukat. Minden asszony és leány gondoljon rájuk egy pillanattal szerelemmel, fehér karjukkal öleljék őket gondolatban, talán megérzik és megdöbben

szívük az orosz síkságon lovuk hátán, vagy hat láb mélyen a hideg hant alatt. Ki hitte volna, hogy a határmenti Zbruc folyón váci, kecskeméti, pesti, aradi fiúk usztatnak át, hogy magyar paripák patkója tapossa az orosz mezők fűvét, hogy csillogó huszártisztek, ismerős arcok, a férfias bátorság és hősiesség önfeláldozás mámorában erdőkön, sáncokon, gyalogsági puskatüzön, ágyuk menyörgésén keresztül viszik magukkal előre ezt a nagyszerű fergeteget.

Céjük az orosz balszárny rejtett tartalékjainak felderítése. Késő estig szakadatlanul tűzvonalban állanak. Grzymalowaál ellenséges lovassággal ütköznek meg. A számra tekintélyesebbnek látszó kozák ezredek nem állják a honvédhuszár zárt rohamát. A lándzsát félreüti a széles huszárkard, a galopp ereje minden akadályt eltipor az utból: karrierében a magyar huszár lova teljes képességét kihozza, az utolsó kilométert átlag két perc alatt teszi meg és ennek a sebességnek a súlyával szemben pehelykönnyű a kozák hosszú, kifent lánzsája; az összeütközés pillanatában a huszár már félreüti és vágott is. Az ellenséget maguk előtt hajtva, trappban követik a folyó irányát. Egy kilométerre Satanow lengyel falu fölött, északra kierőszakolják az átkelést, dacára annak, hogy ekkor már a szétszórt orosz lovasságot gyalogság támogatta.

Délután a satanowi erdők hűs frissíti fel a regimenteket. Mily halálmegevetés, szent exal-

táció ez, lóháton átnyargalni sűrű erdőkön, amikor vén fák lombja alatt, bokrokból, vadász-kunyhók repedésein az ellenséges lakosság és az orosz sorgyalogság fegyvere leselkedik. Meddig tarthatott az ut, minden pillanat éveknek tetszik, de megtették, dalolva, kardjukkal tisztelegve a fűtűrésző ólomgolyóknak. Az erdőn túl megerősített pozícióban, jól elszáncolt gyalogsági divízió akarja megtörni a honvédhuszár furiáját. Estig tartott a véres vítezi torna. Nyolc órai harangszóra Satanow a miénk volt. Lóháton fel, tüzet okádó hegyoldalra, alá a völgybe, ahol kidöntött fák törzseiből épített barrikádokat az orosz, leugrani a lóról és gyalog küzdeni életre halálra, minden talpalatnyi helyért, számára fölényesen kedvezőbb pozícióból pusztá karddal, férfi férfi ellen, futamítani meg az ellenséget, — huszár-virtus, babonás elszántság, ma hírlapi tudósítás, holnap szent legenda.

Takarodót Satanowban fuvatott a divizionárius. Tizenhat óráig verkedett a legénység, ráfért a pihenő. Ha idegen területen a szállás, a huszároknak dalolni, dohányozni, inni nem szabad. Elnyulni a nyergen, arccal a csillagos égbolozatnak, amely a szarmata síkság fölött is olyan mélyen kék, mint az az édes anyaföld hátáról nézve, sóhajokat eregetni nyugatnak, otthon maradt anyára, hitvesre, kedvesre, gyerekekre gondolni, félálomban minden neszre riadtan talpra uerani, — ez volt a huszárok éjszakája Satanowban. Éjfel

s. Welt Frigyes gyal. 4. gy. e. 6. sz. el. Winnicki Antal gyal. 30. gy. e. s. Winiss György pött. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) s. Winter Ferenc gyal. 4. gy. e. 12. sz. s. Wladyczynski Simon gyal. 80. gy. e. s. Wohrer András pött. 4. gy. e. 9. sz. el. Wojczuk Onisin gyal. 80. gy. e. s. Wojtowicz Adalbert gyal. 30. gy. e. s. Wróbal Károly ul. 1. ul. e. 4. sz. el.

Zasula Wasyl gyal. 30. gy. e. s. Zilahi József pött. 37. gy. e. 3. sz. (Magyarország) s. Zóttl János gyal. 4. gy. e. 6. sz. s. Zsivics gyal. 52. gy. e. 2. sz. s. Zsurka Sándor pött. 37. gy. e. 1. sz. (Magyarország) s. Zubyk János rekte Blich gyal. 80. gy. e. s. Zuminsky Tódor gyal. 18. gy. e. 8. sz. s. Zvonyik András gyal. 12. gy. e. 14. sz. (Komárom-m. Gyermely 1891) el. Zwardon Ferenc tart. ul. 1. ul. e. 2. sz. fog.

Mind hősök ők...

(„Na én készen vagyok...”)

Az Aradi Közlöny-tudósítójától.

Arad, szeptember 3.

Most már egymásután jönnek... Vona-
tok, amikben felkötött karral, bepólyázott fej-
jel katonák ülnek, sebesült hősök. A szemnek
talán szomorú a látvány, de a léleknek fel-
emelő, lelkesítő. Sebesültek nélkül nincs há-
boru, és csak örülni lehet annak, hogy kato-
nánk milyen hatalmas erővel, milyen könnyen
mosolyogva türik a fájdalmakat. Dehogy is
jutna eszébe panaszkodni valakinek, a szenvedést
mosoly mögé rejtik s az arcokon büszke
öntudat, a hiven teljesített feladat megnyug-
tató, jóleső érzése ül, csodálni kell a sebesül-
teket, siránkozásnak nincs helye. Ma délután
hat órakor megint befutott a pályaudvarra egy
vonat, amely száznál sebesültet hozott az
északi harctérről. Az Aradi Közlöny munka-
társának alkalma volt beszélni egy önkéntes
örvezetővel, előkelő aradi család fiatal tagja,
aki a következőképen adta elő sebesülése törté-
netét:

— Szombat délután még három óra hos-
zat aludtam s másnap reggel négy órakor el-
indultunk egy galíciai község felé. Ott talál-
koztunk tüzerekkel és más gyalogsággal, akik
csatlakoztak hozzánk. Keresztülhaladtunk a fa-
lun, amelynek lengyel lakossága minden jóval
traktált bennünket. Később egy országuttra tér-
tünk, majd hegyek és erdők közé vonultunk s

után két órakor a falu végéről puskaropogás
hangzott. Idegen hangok, vezényszavak, fölre-
vert harang kongása, magyar káromkodás,
fegyverek zöreje, riadó. Ki sem nyújtóztak
meg, az álom tündére kék szárnyával alig,
hogy a vállukat érte. A lovak toporzékolnak,
a puskák ropogása egyre közelebről hangzik.
Három órával előbb kenyérral, sóval fogadta
lovasságunkat az orosz pópa és a falusi ma-
gisztrátus. Kegyelemért könyörögtek, a földre
borulva, reszkető félelemben, hogy rájuk gyujt-
juk a falut és felperzséljük a határt.

— Nyomorultak, menjetek házaikba, a
magyar nem gyujtogat, nem rabol, védtelenjem-
berre nem emel fegyvert.

Kár volt kegyelmet adni Satanownak!

A huszár felriad, talpra ugrik és nem tör-
dődve a golyózáporral, a lovat keresi. Ha már
nyeregbe volna. Altisztek, hadnagyok, főhad-
nagyok, századosok kiáltják:

— Lóra! Lóra!

Még nem tudják, de mindenki érzi: orv-
támadás!

Mi történt Satanowban? Az orosz parasz-
tok pincébe, padlásra, présházba, szalma alá
orosz gyalogságot bujtattak és a pokoli sötét-
ség leple alatt puskákkal, szekercével, kaszá-
val felfegyverkezve megrohanják az éjjelző
huszárságot. Most mutasd meg magyar, helyén
van a szived!

Kétségbeesett küzdelem. Fegyverük a mez-
telen kard, a pisztoly maradjon a nyeregkapá-
ban, sarkantyuzzad a lovad, vágd magad át

itt tűzérési fedezet mellett rajvonalba fejlődve
haladtunk az oroszok felé. Körülbelül 10—12
kilométert haladhattunk, az oroszok visszavo-
nultak előttünk s mikor beértek sáncaik közé,
tüzelni kezdtek ránk. Legénységünknek nagy
bátorsága és lélekjelenléte folytán sikerült any-
nyira tartanunk magunkat, hogy ötszáz lépés-
nyire meg tudtuk közelíteni az ellenséget. Jobb
szárnyunk ekkor rohamra ment, balszárnyunk
pedig tüzelt az ellenségre.

— Sebetem úgy kaptam, hogy valami
nagy csattanást hallottam, amely lecsapott a
földhöz, egyebet nem tudok, mert eszméletle-
nül terültem el. Félóra múlva magamból tér-
tem s a legközelebbi kötőhelyre mentem,
ahol bekötötték a sebetem. A balkaromat se-
bezte meg egy shrapnel-szilánk. Az oroszok
gazságára jellemző, hogy nem törődnek a Vö-
rös Keresztes zászlóval, sőt egyenesen a kö-
tőhelyre adtak sortűzet. Roham közben vi-
dámak és bátrak legényeink, még arra is rá-
érnek, hogy leszedik az oroszokról a bluzt
és leütik fejükről a sapkát.

— Sok farkasverem van azon a moosaras
vidéken, amerre mi mentünk. Az oroszok azt
hitték, hogy a verembe beszivárog a moosa-
rakkól a víz és ellepi azt, aki beleesik. De ez
a számításuk se vált be. A farkasvermek-
nek csak mi láttuk kitűnő hasznát, puskánkra
támaszkodva kényelmesen ki tudtunk jönni
belőlük és egészen jó lövészárkoknak bizo-
nyultak.

— Vasárnap este aradi ismerősökkel talál-
koztam Galiciában, amikor én már sebesülve
épen utban voltam hazafelé. Sok barátomra ta-
láltam itt s az aradiak akkor készültek először
előrevonulni a tűzvonalba.

Az örvezető megható történetet mesélt el
ezután egy önkéntes társáról, aki mellette har-
colt és mellette esett el a csatatéren. A magyar
katonát jellemzi ez a történet:

— Mellettem harcolt egy önkéntes, aki
naplót vezetett. A nap minden nagyobb ese-
ményét feljegyezte magának, többek között fel-
írta azt is, mikor kaptuk az első sortűzet. Sze-
gény bajtársam nem sokáig jegyezhetette fel ta-
pasztalatait. Mellette voltam akkor is, mikor

huszár, ha ördögök állják is az utadat, talál-
kozó a lucernásban eskadronok szerint! Min-
den utóakeresztelés eltorlaszolva, minden ház
ellenséges vár, ahonnan gyilkos golyókat szór-
nak a mieinkre, isten irgalmazzon annak, aki
anyától született, ez az éjszaka az igazi vitézi
próba, ne jöjjön hozzá hasonló... Mennyi
magyar vér öntözte a satanowi utcák porát,
ma még lehetetlen megállapítani. Szürkületkor
lángoszlop emelkedik az ég felé, a hideg északi
szél táplálja a lángot, az orgyilkosok faluja
tiz oldalról gyullad ki, a tűzvészéből menekülő
orosz katonát, fegyveres parasztot az elkesere-
dett huszár aprítja, kaszálja. Satanow nincsen
többé. A helye: üszkös gerendák, megszenese-
dedt holttestek.

Reggel öt óra a lucernában utra készen
áll a honvédhuszárság. Bizony kevesebben,
mint ahogyan elindultak. De, aki nem áll most
a helyén, lehet két-három nap múlva fárad-
tan, porosan, belovagol a táborba, mert a
huszár-attack természete, hogy a századok
szétverődnek, szakaszok elmaradnak és csak
napok múlva, kerülő utakon térnek haza a szá-
llásra. Haza?...

Ez a honvédhuszár divízió teljesítette fel-
adatát. Az ellenséges terepet husz kilométer
négyzetében keresztül-kasul felkutatta. Ha a
szikkadt orosz tarlón tavaszra virág nyílik,
tudjátok meg, magyar huszár véréből fakadt...

Lázár Miklós.

shrapnel golyótól találva, holtan esett össze.
Utolsó szava csak ez volt:

— Na, én készen vagyok.

Na, én készen vagyok... Négy rövid szó,
szempillantás sem kell hozzá, amíg kimondjuk,
de haldoklók fájdalmas, kínos hörgésénél, re-
kedt nyögésénél megindítóbb, tragikusabb. Eb-
ben a négy szóban benne van az a különbség,
ami elválasztja a magyar katonát a világ más
nemzeteinek katonáitól. Benne van a legna-
gyobb bátorság, a halálnak szinte cinikus meg-
vetése és a megnyugvás, amely beköltözik a
szívbe, mikor a kötelesség úgy van teljesítve,
hogy jobban már nem lehet. Az önkéntes nap-
lója lezárult, az utolsó, a legnagyobb eseményt
nem írja be többé soha senki, hisz a napló gaz-
dája készen van, szegény, de bajtársai a világ-
raszóló küzdelemben nem lesznek készen ad-
dig, míg felragyog a diadal melegítő napja,
amely felszárítja a halottakért ejtett könyveket...

Egy huszárönkéntes, aki az északi harcté-
ren jobb kezén és jobboldalán sebesült meg,
ma utazott keresztül Aradon, hogy Hajdumo-
gyében lakó szülei házában keressen gyógy-
ulást — a következő igen érdekes megfigyeléseit
közölte velünk:

— Én ezredemmel az északi harctér leg-
ekszponáltabb részén voltam. Előrsi szolgálatra
küldötték a szakaszommal. Ekkor kerültünk
először tűzbe. Az első pillanatokban retentő
hatással volt ránk az ellenséges golyózápor,
mert nem láttunk sehol sem ellenséget. A hu-
szárjaim már akkor vakon akartak rárontani az
ellenségre, amely azonban olyan biztos fede-
zékben volt, hogy semmit se tehattünk ellene.
Rövid idő alatt megszokja az ember a legréme-
sebb ellenséges küzdelem is és elkezdi dolgozni
az ösztön, amely védekezésre szorítja. Egy né-
gyed óra múlva már meg sem fordítja az em-
ber a fejét, ha füttyül a füle mellett a golyó.
Az ember el sem képeli, hogy meg is sebe-
sülhet, sőt elhatározza, hogy sérthetetlen lesz.
Tessék elhinni, ez a magyarázata a mi huszár-
jaink dicsőséges diadalainak. Látni kell ezeket
a báceikai és torontáli, meg somogyi fiu-
kat, amint mindent, de mindent feledve
előretörnek. A lovak annyira egygyé olvadtak
velük, hogy a gazdája már rég sebet kapott,
amikor a derék állat még mindég vágat vele,
neki az ellenséges vonalnak. Az én lovam tiz
kilométernyire száguldott velem a sebesülésem
után, de a szegény pára kifáradt és egy kőra-
kásnál összeesett velem. Arató munkások szed-
tek fel és egy kocsin beszállítottak a legkö-
zelebbi helységbe, a hol bekötötték sebetem.
Még napok múlva is az első harctéri jelenet
hatása alatt él az ember, nem gondol semmi-
re, eszébe sem jut, hogy van hozzátartozója. Min-
denről megfeledkezve vakon rohanni előre, ez
a lelki kényszer válik urrá rajtunk és komo-
lyan mondom, alig várom, hogy gyógyultan
visszamehessek a huszárjaim közé.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámait:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	337
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	151
Nyomda	151

Aktuális emberek.

(Auffenberg az oroszverő. — Aradi vértanu rokona a volt hadügyminiszter.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 3.

Auffenberg tábornok, a diadalmas hadvezér nevével hangzik vissza az egész monarchia. Az a fenomenális győzelem, amelyvel az északi határon döntő csapást mért az orosz hadseregre, harmincezer lönyit foglyot ejtve a bekerített hadtestekből, méltán ejti örömmorba a monarchia lakosságát, amely feszült várakozással leste a hét napon át tartó óriási csata eredményét.

Az aradi emberek, a történelem eseményeire visszaemlékezők előtt nem új az Auffenberg név. Már akkor fölemlítették, amikor a kiváló hadvezér a hadügyminiszteri széket betöltötte, hogy Auffenberg báró egy aradi vértanunak rokona. Ez a vértanu a tizenhárom hős sorsában osztozott, de a végzet nem október hatodikán, hanem májusban érte rá.

Auffenbergi Arad. Norbert báró volt a hadügyminiszter. Ennek ez a sarja. 1813-ban született, és mint katonát a 31. Leiningen ezrednél Lengyelországban szolgált, ahol több tisztviselését részt vett a lengyel felkelést szervező bizottságban, emiatt a haditörvényszék husz évi várfogságra ítélte és Munkács várába zárta. A szabadságharc alatt a politikai foglyok előtt megnyiták a börtönök ajtóit és Auffenberg is két évi fogság után szabad lett. Hálából a magyar nemzetnek ajánlotta föl szolgálatait és nevét aranyosi Ormay-ra magyarosította. Előbb mint őrnagy Kossuth Lajos személyes segédtisztje volt, majd kiváló szervező tehetségét a vadász-ezredek fölállításánál használták föl. Mikor Görgey Aradról Világosra indult, Ormay Aradon maradt, ahol elfogták és a hadi törvényszék köteléke alá ítélték. Az ítéletet augusztus 23-án, tehát már tíz nappal a fegyverletétel után végrehajtották rajta.

A vértanu emlékezetét megbecsülte Arad városa, a mikor a város egyik utcáját Ormay Norbert utcának nevezte el.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Egy ifju története. (Az Uránia színház tegnapi bemutatója.) Egy szenvedésekkel, nyomorúsággal és küzdelemmel telt fiatal élet, melyet egy ember gonoszága virágjában törkelt, ez a tárgya a színház tegnapi bemutatójának. A magható dráma nagy hatást ért el a szép számban megjelent közönségnél, kik mindnyájan könyös szemekkel nézték végig a szegény fiatal gyermeknek és a szenvedések és gyűlölet közepette felnőtt ifjunak történetét. Egy kokott fia mindenkinéki és elsősorban magának az anyjának van utjában, ki lehetőleg távol akarja őt magától tartani, nevelőintézetbe adja. Itt kezdődnek a gyermek szenvedései, melyek innen elüldözök, majd tovakergetik a vasgyárból, hova inasnak adták és elvezik egy hajó gépházába, hol mint fűtő dolgozik. A gyenge gyermek egészsége elromlik, tüdője hörög és mindehhez hozzájárul a szegénység ördöge, a pálinka, mely egészen tönkreteszti szervezetét.

* A háboru mozifelvétele az Apollóban. Az öröm mámorára ömlött végig ma Arad utcáin. Ilyen fenségesen szép még sohasem volt ez a város. A hazafias lelkesedés ezer és ezer örömmécsese gyulladt ki s az emberek ujongva járták be az utcákat. Seregeink győzelme boldogságot s örömet ébresztettek minden igaz magyar szívből s ez a lelkes hangulat hálás tatarra talált az Apolló-színházban is, ahol a háboru mozifelvétel második cikke ma került bemutatásra. A zsúfolt nézőtér a háboru képek látására zúgó éljenzésbe tört ki s a lélekemelő hangulatot meg fokozta a színház zenekara, amely a Himnusz, a Rákóczi-induló s más hazafias dalokat játszott. A háboru felvétel második cikke a történelmi idők éreztet és feledhetetlen epizódjait örökíti meg. A komoly felvételek mellett az elcsénes álarcokról groteszk felvételeket is kapunk, amelyekben jóízűen kacag a közönség.

* Az aradi zenekonzervatóriumban Szabadság-tér 21. a beiratások 1. 6. szeptember hó 1-én kezdődnek. Müttermüller József igazgató. 4681

* Karhanek Ferenc hegedűtanár, a „Sefcik mesteriskola” absolvensse magánórát ad. Címe: Mikes-u. 38. 4793

* „Shylok a krakói bankár” közkívánatra legközelebb az Urániában. 5

XV. Benedek pápa.

(Della Chiesa bolognai érseket választották meg a biborosok.)

Távirati tudósítás.

Róma, szeptember 3.

Ha békésebb időben történik és nem a háboru zaja, életeket kioltó halálos muzsikája bódítja, foglalja el teljesen öntudatunkat, akkor most a világ szeme Róma felé tekintene, ahol minden szertartásosan előírt formáság és ünneplés közepette ma megtörtént a pápaválasztás: Szent Péter székébe, a római katolikus egyház látható fejeitől utódot választottak a világháboru kitérésének hajnalán elhunyt békés lelkű X. Pius pápa helyébe.

A pápaválasztó konklávé — a biborosok gyűlékezete — mindössze három napig ült együtt és máris megtalálta a bibornokok sorában a pápai tiarára legméltóbbat: Bologna érseket, Della Chiesa bibornokot, aki ma megkapta a megválasztáshoz szükséges többséget: az összegyűlt ötvennyolc bibornok két harmadrésének szavazatát s miután a választást elfogadta: XV. Benedek néven következik sorra az egyház vezetésében.

A konklávé előtt már megindultak a kombinációk az új pápa személyére és általában arra hajlott a nézet, hogy három csoport lehet a biborosok között: a konzervatívok, akik Merry del Val a spanyol származású biborost vallják vezérüknek, de a pápaválasztásnál de Lai bibornokra szavaznak; a modernebb irányzat hívei, akiknek pápajelöltjeik Gasparri és Maffi bibornokokat tekintették. Ebbe a csoportba számították Della Chiesa érseket is. A harmadik csoport: a centrum Ferrata biboros köré csoportosulhatott. A találgatás körülbelül helyesnek is bizonyult, mert a konklávéból kiszivárgó hírek szerint az első szavazáscknál Maffi, Gasparri, Ferrata és Pompili biborosok kapták a legtöbb szavazatot. Ezeknél a szavazásoknál általában Maffi biboros kapta a legtöbb szavazatot — körülbelül harmincat. Ma délelőtt az első szavazásnál fordulat történt, mert a szükséges kétharmad többséget az eddig nem emlegetett Della Chiesa bibornok kapta meg. Amint X. Pius választásánál Rampolla biboros ellenében a teljesen szürke és egyik párton sem exponált de Sarto Józsefet, úgy most a Maffi-Ferrata pártok jelöltjeiket elejtve Della Chiesa emelték a pápai trónra.

Amidőn a választás befejezését a szavazatszedők bejelentették, az előírt szertartás szerint a biborosok a kápolnába gyülekeztek, ahol Agliardi biboros — a volt bécsi nuncius — megkérdezte Della Chiesa érseket:

— Elfogadod-e pápává történt választásodat?

Miután a bolognai érsek igennel felelt, a bibornok-dékan azt kérdezte, hogy milyen néven kíván a pápai trónra ülni:

— Benedek nevet választom — felelt az új pápa, akit azután a sekrestyébe vezettek, hogy ott a testére leginkább alkalmas pap ruhát felöltse.

Miután az új pápát felöltöztették, megnyiták a konklávé befalazott ajtóit és Della Chiesa herceggel az élükön bevonultak a Vatikán méltóságai, hogy hódoljanak Benedek pápának, e néven a

tizenötödiknek. Pár perccel később már a Péter-templom loggiájáról hirdette ki az első szerep-biboros az összegyűlt népnek:

— Nagy örömet jelentek nektek. Habemus Papam: fömagasságu és fötisztelendő Della Chiesa biboros, aki XV. Benedek nevet vette föl.

A kihirdetés után megjelent a loggián az új pápa és ünnepléses áldást osztott az alant ujjongó népre.

Della Chiesa — az új pápa — a bibornokok testületének nem régóta tagja. A bolognai érsek Rampolla biboros híve volt mindig, amíg csak a nagy egyházi férfiu élt. Épen Rampolla-párti álláspontjának köszönhető, hogy Merry del Val állandóan mellőztette őt a bibornoki kinevezésekénél. Della Chiesa épen akkor kellett volna biborossá lennie, amikor XIII. Leo meghalt. A pápaválasztás után Merry del Val cammerlengo tíz esztendőn keresztül megakadályozta, hogy Della Chiesa megkapja a bibornoki kalapot. Végre X. pápa utolsó konzisztóriumában biboros lett Della Chiesa, de a bibornoki kalapot rövid ideig viselte: mártól kezdve a pápai tiarával eseréli föl.

Bár annak idején Rampolla a franciák jelöltje volt, Della Chiesa — Rampolla nagy hívét — most a német, magyar és osztrák biborosok is támogatták szavazatukkal.

A Hadsegélyző hivatal ámbár még mindig működésének kezdetén áll és a kezdet nehézségeivel találkozik s noha így is megelégedő eredményeket tud felmutatni, mint megjelent közleményeiből kitűnik, legfontosabb és legkedvesebb tapasztalásának kénytelen az hirdetni, hogy az eddigiekből meggyőződött létezésének és hivatásának nagy szükségességéről. Az adakozók sokasága, a segíteni készek tábor, a megmozdult jótékonyosság mint a nemzeti géniusz szétszóródott nyája tanácstalanul járja útjait. Ezt a nyaját mint jó pásztor összeszedni és jótéteményeit egy cél felé terelni hivatása ennek a hivatalnak. Mert attól kell félni, hogy a jótékonyagnak sok nemes szívből fakadó forrása, mint némely pusztai erek a sivatagban, a homokban elszikkad és elenyészik. A háboruütötte sebeknek gyógyítására vannak a nagy társadalmi és hatósági intézmények, mint a Vöröskereszt, a hadbájonutak családjainak országos segélyző bizottsága és a honvédelmi minisztérium Hadsegélyző hivatala. Ezekbe kell összefogni, ha azt akarjuk, hogy céljait hathatósan szolgálhassa mind az egyeseknek, kisebb társaságoknak, egyesületeknek jótékony munkája. Nem ismételtük eléggé, mert hiszen már többször mondtuk és még mindig csoportosan jönnek a kérdezősködők, mit tegyenek, hová forduljanak jótékonyágukkal, nem ismételtük eléggé, hogy forduljanak hozzánk. Akinek adnivalója van, küldje be hozzánk, akinek kérdezni valója van, kérdezze tőlünk, akinek jó ötlete van, közölje velünk, aki velünk akar dolgozni, dolgozzék náttunk. Ezer módja van ezekben a kegyetlen időben a jótékonyagnak, a nyomor enyhítésének, a sebek gyógyításának, testi és lelki vigasztalásnak és mindenkinek a kezére, szívére, találékony elemjére szükségünk van, hogy megbirkózhassunk a szenvedések légióival, melyek egy világháboru nyomában járnak. Talán a csaták zaja régebben elült már, mikor még hallani fogjuk a szenvedők sóhaját, árvák, özvegyek és eltávoztak sírását és a mi szamaritánus munkánk még mindig járni fog házról-házra vigasztalást, enyhülést és bátorítást ontva a szívekbe. Kérve kérjük tehát mindazokat, akiket a háboru áldozatainak szenvedése meghat, biztosítsák munkájuk, áldozatkészségük, felebaráti és hazafias működésük sikerét azzal, hogy tevékenységüket kapcsolják be ezekben az országos intézményekbe, keressenek és tartsanak fenn összeköttetést velük, így folyik be, amit maguk áldoztak és amit az ő révükön mások áldoztak a legrovidebb uton és legbiztosabban oda, ahol gondoskodva van arról, hogy jótékony szándéku valósággyá válják. A Hadsegélyző hivatal címe, hová minden kérdés és küldemény intézendő: Budapest, IV., Váci-utca 38. sz.

Aradiak levelei a harcterekről.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 3.

Az Aradi Közlöny szerkesztősége — a hivatalos rendelkezések szabta korlátok között — szívesen közöl a harcterekről érkező leveleket, amelyeket aradi katonák küldtek haza hozzátartozóiknak. Kérjük olvasóinkat, hogy juttassák el az érdekesnek talált leveleket hozzánk. Családi vonatkozású és intimus részeket azokból nem hozunk nyilvánosságra és a levelet sértetlenül visszaadjuk beküldőjének.

Egy aradi tartalékos hadnagy, aki a déli harctéren harcol az aradi házigyűző kötelékében és most könnyebb természetű betegséggel a risanoi várkórházban fekszik, a következőket írja szüleinek:

— Végre alkalmam van eddigi életmódomról részletesebben beszámolni. Jelenleg beteg vagyok, de az orvos állítása szerint pár nap alatt rendbe jövök. A betegséget megkapni nem volt nehéz, hiszen olyan helyen harcoltunk, ahol nem volt víz és szerencsének lehet nevezni, hogy barlangokban katonáim havat találtak, azt a napon fölmelegítettük és hogy szomjan ne haljunk, ezt a hóvizet ittuk. Nekem kissé megártott, de egyéb bajom nincs.

Most visszatérek az Aradról való elindulás időpontjára. Láttatok, milyen lelkesen masiroztunk végig az utcákon. Ugyanez a lelkesedés nemcsak hogy megvan, hanem még nőtt is. Az utazás öt napját nem írom le. Amint állomáshelyemre megérkeztem, bemutatkoztam kapitányomnak. Román ember, talán a hadseregben nincs is jobb, derekabb, szakértőbb és humánusabb ember nála.

Kért, hogy ne legyünk babonások a századunk 13-as száma miatt, mert ha úgy is mondják, hogy a 13-as szám szerencsétlen: 6 biztosít bennünket arról, hogy az ellenségnek a 13. század igazán szerencsétlen lesz. (Ugy is volt!)

Augusztus 13-án kaptuk az első parancsot a támadásra. Öt-hat óra alatt a parancs teljesítve volt és amit elfoglalni akartunk, az a miénk lett. Az ellenség golyóival senki sem törődött, csak előre! Dioséretet kaptunk és pihenőt.

Mindössze egy napig tartott a pihenő, az alatt körülnéztem aradi bajtársaim között, akik valamennyien jól vannak. Ezután speciális parancsot kaptam. Újból támadásra. Napokig tartottak az előmunkálatok, a hírszerzés stb. Augusztus 18-án teljes erővel csaptunk az ellenségre, csak hogy kifogyott a vizünk! Ekkor találtuk a havat és négy napig jóformán hóval éltünk. Amint a pihenő állomásra értünk, betegst kellett jelentenem.

Egy tartalékos honvédhadnagy, aki valahol déli Bosznia táján harcol diadalmas csapatunkban, sógorának Steiner Jenő aradi építésznek a következőket írja:

— Magamról nem sokat írhatok. A lábam ha néha-néha fáj is, a pihenők alatt rendbe jön. Nektek fogalmatok sincs, hogy milyen jól élünk, talán jobban mint Ti, egy kicsit megszakalósodtam. Az éjszakák nagyon hűvösek, de jó, hogy még Jászberényben egy teveször takarót vettem s így azt sem érzem. Rendesen vert sátrakban alszunk, széna, vagy szalma mindég akad s mozdíthatom, hogy jó hosszukat alszunk, gyönyörű szép vidéket látunk.

Ütközetben részt vettünk többször a legfényesebb eredménnyel, lehet mondani semmi veszteséggel, adja az Isten, hogy ezután is így legyen, különben ehhez kétség sem fér. Remélem azt is, hogy mihamarabb viszontlátjuk egymást is, dacára a mellékelt levelezőlap tónusának.

Nős aradi honvédhuszárok.

(Beszélgetés az Aradra hozott sebesültekkel.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 3.

A tanítóképezde kertjében, ahol máskor komoly arcú fiatalemberek, sőtálgatnak könyvvel a kezükben, most pirosnadrágos honvédhuszárok bekötözött tagokkal, cigarettázva, vidáman diskurálva ülnek a padokon, a külsejük kissé megviselt, törődött, az arcuk sápadt, de a szemükből tisztán, ragyogóan csillog a lelkesedés, amely hőské avatja az osztrák-magyar armádia minden katonáját. Körülöttük egészségügyi katonák, néhány hozzátartozó, érdeklődők és a sebesült aradi katonák, első sebesültjei a Galiciában dúló irtózatossá harenak, nem fukarkodnak a beszéddel:

— Galiciában sebesültünk meg, — mondják — miközben visszafoglaltunk egy községet a kozákoktól.

Tizennégyen vannak honvédhuszárok mindössze az aradi tartalékkórházban, köztük egy őrmester és egy szakaszvezető, csupa könnyebben sebesült, van, kit a lova tipert el, vagy kinek a lábát, karját szurta át a hosszú kozákpika. A sebs mindegyiknek már gyógyulófélben van, egy-két hét múlva mennek vissza a harctérre, ahová vonzza a szívük vágya, mert a huszár a kórházban nem, csak a csatamezőn őrzi jól magát.

— Bizony kemény ellenséggel van dolgunk — mondja egy alacsony termetű huszár — őlesebb az, mint mi vagyunk, mégis ők ijednek meg, ha minket látnak. Félnék a kozákok a magyar huszároktól, mint a tüztől. De ha magasabbak is nálunk, nincsenek úgy felszerelve, mint mi vagyunk. Egy kozák főhadnagyot szurtam keresztül, aztán megnéztem, mi van a máthatáskájában. Zabkenyérnél egyebet biz ott nem találtam.

Azután érdekes dolgot mesél el a legény századosa hősiességéről. A százados, akit Aradon vidám, mulató kedélye miatt általánosan ismernek és szeretnek, megsebesült abban az ütközetben, amelyet nehéz küzdelem után, de diadalmasan vívtak meg a honvédhuszárok.

— A százados ur alól kilőtték a lovát — mondja a huszár — őt magát pedig a melle táján megsebezte egy kozákpika. Láttam, amikor leesett a lováról, de aztán felkelt a földről, új lóra kapott és vitézül harcolt tovább. Hogy mi lett vele azután, azt nem tudom, én a combomba kaptam szurást és elvittek onnan.

— Utáljuk a kozákokat, — mondja az egyik huszár — mert olyan embertelenül kegyetlenek. Nekünk szigorú parancsunk van és meg is tartjuk, hogy az egészségügyi katonákat, sebesülteket ne bántssuk, az oroszok pedig nem törődnek a vörös keresztet karszalaggal, sőt egyenesen a szanitécekre céloznak és a sebesülteinket bántják. Igaz viszont, hogy nemcsak a mi, hanem a saját sebesülteinkkel is úgy bánnak. Gyakran látjuk, hogy sebesülteiket, akik harcolni már nem tudtak, leszurták, hogy ne kelljen bajlódni velük.

Az őrmester értelmes, okos arcú, derék magyar ember elmondja, hogy három kozák orvost is elfogtak, akiket szigorú ellenőrzés alatt persze — felhasználtak a mi katonáink gyógyítására is.

— A huszárokat is gyógyítani akarták velük. De én megmondtam a századosunknak, ne eressze közibénk azokat a kozákokat, mert nem állunk jól magunkért, hogy nem e fut el a mérég és akkor jaj lett volna szegényeknek. Nem is gyógyított huszárt a kozák orvos.

— Mikor elfoglaltuk azt a községet — meséli egy másik — úgy estefelé volt már, a földön láttam valami nagy pokrócba burkolt tőmeget. Sötét volt már, nem tudtam kivenni mi az, hát megdöfködtem egy kicsit a kardommal. Láttam, hogy a pokróc mozogni kezd. Erre aztán belenyomtam jó alaposan a kardomat.

— Megszurta? — kérdezi valaki a hallgató közönségből.

— Nem szurtam én meg — mondja nevetve a huszár — csak keresztülszurtam. Mikor kihuztam a kardomat, látom, hogy vörös. Hát nem egy nyomorult kozák rejtőzött el a pokróc alatt, azt hitte a szerencsétlen, így majd elkerüli a figyelmünket. Megérdemelte a sorsát, ha ilyen gyáva volt.

Elmondják azután a sebesültek, hogy a kozákok sok lovat lönek ki a mieink alól, de ez nem tesz semmit, mi élve szedjük el az ő lovaikat, van belőlük annyi, mint a sajátunkból.

A tisztiszolgák hőstettéről hallok egy történetet, amely — ha tényleg úgy folyt le, amint mondják — fényes tanúsága annak, hogy milyen harcorattermett, pompás katonákból áll a mi hadseregünk, ha még a tisztiszolgák is ilyen haditettre képesek.

— Hihetetlenül hangzik, de biztos forrásból tudom, hogy megtörtént — meséli valaki — a következő eset: Egy kaszárnyánkból kivonult a rendes katonaság, csak a tisztiszolgák, loápolók maradtak benn, akiknek később kellett követni az elvonultakat. Epen utra késztáltak a kaszárnyában levők, lehetnek vagy hetvenen-nyolevanan öszesen, amikor egy orosz lovas csapat közeledett a kaszárnya felé.

A tisztiszolgák összeszedték az ott lévő fegyvereket, néhányan a padlásra mentek, mások oszlopok mögé rejtőztek, vagy más fedett helyre vonultak s a közeledő lovasságot olyan hatalmas sortűzzel fogadták, hogy megbontották az oroszok sorait. Vagy három óráig folyton tüzeltek az ellenségre, minthogy kitűnően céloztak, egész sereg embert leterítették közülük s végül is a hetven-nyolevan tisztiszolga feltartóztatta utjában a jelentékeny orosz lovas csapatot.

Van a sebesültek közt egy szakaszvezető, akinek shrapnel szilánk sebezte meg az ajkát és kiütötte egy fogát.

— Milyen szerencsém van nekem — mondta vidáman a sebesült. — Évek óta van egy fájós szemfogam, már fogorvosnál is jártam vele többször, nem merték kihuzni. Az a boldog shrapnel szilánk épen ezt a fogamat ütötte ki. Most végre megszabadultam tőle.

Lemberg felől is érdeklődöm a katonáknál. A harctérről ugyanis előbb odavitték őket s onnan szállították Aradra.

— Mikor mi ott voltunk — mondják — csend és nyugalom volt Lembergben. Nem láttam meg a városon, hogy a közelben ütközet folyik. Sok sebesültet láttunk a városban, egyéb semmi rendkívülit. Aztán szegény lengyel zsidókat, akik magukkal hordva, amit lehetett, menekültek Oroszországból Galícia belsejébe.

A beszélgetésünket időnkint megakasztja valami szomorú esemény. Asszonyok jönnek a

kert rácsa elé és sirva kérdik, nem-e tudnak valamit a sebesültek férjükről. Ha tudnak, örömmel adnak felvilágosítást. De csodálatos az asszonyi természet, a megnyugtató hírt nem akarják elhinni. A mindenkihez szívélyes, kedves őrmester is méregbe jön már, amikor egy fiatal asszony, bölesőt tol maga előtt, fuldokló zokogással épen hatodszor mondja:

— Nem hiszem . . . nem hiszem, őrmester ur.

— De ha mondom, hogy nincs az urának semmi baja. Az én szakaszomban van, ismerem jól. Hát kinek hisz maga inkább, nekem, aki vele együtt voltam, vagy azoknak a pletykázóknak, akik mindenfélét összehazudoznak? Mit gondol maga! Nem olyan nagy valami az a háború. Ahogy lakodalom nincs vőlegény és menyasszony nélkül, úgy nincsen háború halottak és sebesültek nélkül.

Az asszony, megint sirni kezd.

— Ejnye, ne nézze meg az ember, nem szégyenli magát annyit pityeregni, amikor mondom, hogy a maga urában nem tettek semmi kárt azok a muszkák. Elszaladnak azok előlünk, ahogy a kis csibék szaladnak, amikor sep-rüt dob közéjük...

Arad örömmámorban.

— Lelkes tüntetések seregeink diadalai miatt. — Fellobogózott város. — Kivilágítás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 3.

Arad történelmi város. Évszázados tradíció, hogy a mi falaink közt élje le a nemzet történelmünk leggyászosabb óráinak emlékeit. Ha valahol, úgy Aradon érzik meg az emberek legelőbb ama események jelentőségét, amelyek a magyar történelem lapjaira feljegyeztek. Ma délután kellett látni ezt a várost és akik látták, azok igazolják az elmondottakat. Egy pillanat alatt a csendes utcák miként váltak népesebbé, miként siettek a legtávolabbi külvárosokból az emberek a városháza elé, hogy saját szemekkel lássák és saját füleikkel hallják dicső seregeink fényes győzelmeinek hírét, azt leírni a toll nem tudja, azt elmondani a szó kevés.

Nyomott, zibbasztó volt a hangulat ma egész nap. Az újságolvasó közönség, mindig többet akart tudni, mint amennyit az újságíró mond neki és szántszándékkal keresi, hogy mivel kizozhassa önmagát és milyen kétségbeesítő kérdéssel fagyaszthassa meg a vérért az embarkársának. Emberek, akik soha életükben nem tudták eddig mi az a raj, vagy mi az a szakaszvezető, vasárnap óta azzal a lelket és testet mardosó kérdéssel futkostak végig az utcákon: *mi van a jobbszárnyal?* Már mint a mi milliós hadseregünk jobbszárnyával, amely gigantikus erőfeszítéssel tartja vissza az orosz balszárnyat. Emberek, akik csak az aradi várat látták, azt is talán csak képeslevezéslapon, a hajukat tépték amiatt, hogy Höfer generális nem küldött nekik direkt levelet Lembergől és nem írta meg, hány centiméternyire toltá vissza Auffenberg győztes hadserege a muszkákat Lemberg alól. Kassandrád jóslatai hangoztak, olyanok, akik az uristennél is jobban tudnak mindent, jelentettek ki olyan kijelentéseket, hogy a néhai öreg Moltke is rászaladva buzódnék a sarokba az aradi stratégák tudománya előtt.

A lapok hiába számoltak be Auffenberg seregeinek világraszóló fényes győzelméről; ez nem kellett, nekik Lembergről kellett volna hír. Lembergről, amelyről már napok óta azt hirdették a kávéházakban, hogy az oroszok kezén

van. Hiába izente meg nekik Höfer generális, hogy áll Buda még, Lemberg még a mienk, ők ezt nem hitték, őket úgy bántotta ma Lemberg sorsa, mint vasárnap a jobbszárny.

Délutánig sikerült is az egész város hangulatát deprimálniok. Három óra felé azonban kilenven fokos változáson ment át a város. A stratégák, akik a tükrök előtt és négyszemközt beismerik, hogy annyit értenek a hadműveletekhez, mint a hajdu a harangöntéshez, mind a telefonhoz rohantak és azzal ostromoltak igaz-e, hogy Auffenberg seregei nagy győzelmet arattak?

— Hogyne, hisz az Aradi Közlöny már ma reggel megírta.

— Igaz, igaz, de most azt halljuk, hogy a temesvári kormánybiztos fellobogóztatta Temesvárt és Temes megye községeit azt vagyunk bátrak kérdezni, vajon ez az Auffenberg az az Auffenberg-e, aki az Aradi Közlöny szerint győzött?

— Ugyanaz és most már tessék elhinni, mert, különben baj lesz — volt a válasz.

És a közönség, amely alapján roppant naiv és bájos nagy gyerek és csak azért kinozza magát rossz sejtelmekkel, hogy annál jobban örülhessen a jó híreknek, kezdett ujjongani, már csapatok keletkeztek az utcán, amelyek legmagasabb meglepedésüknek adtak kifejezést az északi harctéren törtétek miatt. Már átosapott a pesszimizmus az optimizmusba és elérte a paroxizmusát, amikor Varjassy Lajos polgármester a városháza előtt kiplakatiroz Auffenberg seregeinek győzelmét és arra kérte a lakosságot, hogy lobogózza fel házait és este világítsa ki ablakait.

Hegedüs Ede alezredes aradi várparancsnok telefonon értesítést küldött a polgármesternek a döntő győzelmekről és kérte, hogy rendelje el az örömhír külső hatásának fokozására a lobogó diszt.

Arad lakossága egy pillanat alatt tudomásul vette, hogy itt ebben a gyászos multu városban végre egy nagy történelmi esemény miatt is szabad végre határtalanul örülni. Az utcán termett mindenki és mámorosan, az új idők friss levegőjétől megrészegedve, sugárzó arecal, lángoló szemekkel újságotla egyik amásiknak a korszakos eseményt. Nem hatott újdonság gyanánt, mert hisz — mint említettük — az Aradi Közlöny már reggel tudomásul adta, de most, hogy ezernyi ember ajka visszhangozta, mert mindenki ujjongott rajta, most mindenki optimizmussal élvezte dicső hadseregeinknek világot bámulatba ejtő sikerét.

A fényes diadal hírének legelső megnyilvánulása az volt, hogy Varjassy Lajos polgármester hatalmas éljenekhez jutott az iskolaszék ülésén. Ma délután négy órakor ugyanis ülés volt az iskolaszéknek és alig hogy megnyitotta a polgármester, bejött Zubor Andor tb. főjegyző és egy iv papirost nyújtott át. A polgármester elolvasta az iven volt írást, félbeszakította Kovács Vince referációját, majd így szól örömtől izgatott hangon:

— Jelenthetem, hogy Auffenberg hadserege megverte az orosz seregeket és fényes diadalt aratott rajtuk.

Óriási éljenzésben törték ki a jelenvoltak. A polgármester ezt a jelentést Hegedüs Ede alezredes várparancsnoktól kapta. Rövid idő múlva ismét megjelent Zubor és elhívta a polgármestert a telefonhoz, aki máshelyről is nyert hivatalos értesítést a győzelemről és elrendelte, hogy ezt alkalmas módon tudassák a közönséggel, valamint felszólítást intézett a város lakosságához, hogy lobogózza fel házait, este pedig világítsa ki ablakait.

Ezalatt általános örömmámor lett urrá a városon. A diadal híre egy-kettőre olterjedt. A

Máv. üzletvezetősége is hivatalos értesítést kapott és utasítást adott Szemere Kálmán állomásfőnöknek, hogy lobogózza fel az állomás épületeit. Ezer örömmel tett eleget a hazafias lelkesedésének eddig is ezer alkalommal tanubizonyosságát adott kiváló főnök a parancsnak. A pályaudvaron óriási közönség volt együtt, mert az állomáson tartózkodott egy katonavonat, amely öreg, magyar vitézeket, hamisítatlan alföldi legényeket szállított. Csupa tűz és lelkesedés volt a perron közönsége, amelyet valóságos eksztázisba hozott Szemere állomásfőnök híradása, aki harsány hangon hirdette ki Auffenberg diadalmát. A katonák sapkáikat dobálták a levegőbe, a polgárok ölelték, csókolták a katonákat. Egy-kettőre előkerült egy cigánybanda is és ekkor sohasem látott jelenetek színhelyévé vált a vasuti pálya. A közönség elvonult a sinekről a raktárokhoz, ott élénkelte a Himnuszt és a Szózatot, majd pedig urihölgyek a tisztekkal, katonákkal valóságos diadalmi táncot roptak a közönség szünni nem akaró felséges tüntető és lelkesítő éljenzése, éneklése közben. Minthogy a katonavonaton indulása még elég messze volt, Szemere állomásfőnök azt indítványozta, hogy a polgárság és katonaság nemzeti színű zászlók alatt vonuljon a városba éltetve a királyt és a győztes hadsereget. Egy pillanat alatt határozattá emelte a fenséges nép az eszmét és megindult a legielkesőbb tömeg, amelyet valaha Arad látott. Urinők öreg hadfiakkal karonfogva vonultak be a főuton. Előli Szemere állomásfőnök kocsia vezette a tömeget, amelyben a katonaság lelkesedését a polgárság örömmámora nem tudta tulszárnyalni. Felejthetetlen látvány volt, amelynek ötlete felér a mai napokban egy-egy hazafias cselekedettel. Egyszerre felvillanyozta az egész várost a nagyszerű, a páratlan demonstráció, amelynek résztvevői hazafias nótákat énekelve a Kossuthszoborig vonultak, majd ezt megkerülve visszatértek a pályaudvarhoz.

Délután öt órára már lobogódiszben pompázott az egész város. Nem volt ház, amelyet nemzeti színű zászló ne ékesített volna és mint mindegyik nagy eseménynek, úgy seregeink diadalának hatását is az aradi korzó népe bizonyította a lelkes közönségnek. Mindenki erre az utcarészre tódul, itt akar újabb híreket hallani és itt akar a mások örömeiben gyönyörködni. Arad közvéleményét is a korzó fejezi ki. Ide menekül mindenki, akinek nincs véleménye, hogy egy pillanat múlva úgy beszéljen eseményekről, mintha ő követte volna el azokat. A korzó tehát ujjongott, ünnepelt és éljenzett. Örült és vigadott mindenki és jaj volt a böleseknek, akik a mámor pillanataiban is kiszimatolták, hogy komoly ráncba szedett homlokukkal, nagyképpel hova lehetne befurakolni ünnepronciónak, józannak, higgadtnak és a fű növést hallónak. A tömeg szóba sem állt velük, ezekkel a messzelátókkal, akik savanyu arcukkal képesek lennének magának Auffenbergnek a jókedvét is elrontani.

Arad népe felszabadult ma este eme flagellánsok ostorcsapásai alól és átadta hosszantűző lelkét a zavartalan örömnak, egy igazi nagy győzelem boldog érzetén érzett márnak.

Mikor leszállott a fáradt este, kigyultak minden ház ablakában a gyertyák. A zavartalan és igaz öröm tiszta lángjai, amelyek soha oly őszintén nem szimbolizálták azt az örömet, amelyet lobogásuk jelent, mint ma este. A szent hevület tüzei, amely a mi seregeinknek legnagyobb erejét alkotják, az iromba állati tömeggel, amelynek legyőzésére kiindultak. Tüntető tömegek járják be a várost, dalolva,

táncolva és éljenezve a királyt, a hazát, a hadsereget. Az utca népe féktelen örömmel bucsuztatta ezt a mai napot, amely talán sehol sem volt olyan örömteljes és olyan mámoros, mint Aradon, ahol a történelemnek örömteljes eseménye még sohasem játszódott le.

Porosz tisztek ünnepzése Aradon.

(Lelkes óvációk hű szövetségeseinknek.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 3.

Hat órakor este már óriási tömeg hullámozott alá és fel a korzón, majdnem minden járókelő kezében piros-fehér-zöld zászlócska s örömtől sugárzó arccal tárgyalták a nagy eseményt, Auffenberg tábornok seregeinek győzelmét.

El szép napnak e gyönyörű órájában, egyszerre pompás autó zuhant végig a korzón. Az autón idegen uniformisozott tisztek. A közönség egy perc alatt felismeri őket: poroszok. A következő pillanatban, zug az éljen és a hoch, lengnek a kalapok és a zsebkendők, a német tisztek pedig mosolyogva intenek köszönetet.

A Fehér Kereszt előtt áll meg az autó. Egy szempillantás alatt átláthatatlan tömeg veszi körül a zugva, lelkesedve, teli szívből, teli tüdőből hangzik:

— *Eljen, Hoch Deutschland! Hoch die deutsche Armee!*

Leszáll egy porosz-generális, a tömeg tiszteletteljesen nyit utat s a magyar temperamentum minden tűzével ünnepli. S ettől a perctől kezdve egész késő estig a tömeg nem fogyott, sőt növekedett, ellepte az uttestet, a hatalmas teret, megakasztott minden forgalmat, közlekedést.

Este fél nyolckor — a legragyogóbb korzón a legnagyobb tömeg hullámozott, amelyet valaha Aradon láttunk — ismét egy német autó siklott el az uttesten. Mindenki, mindenki, nők ép úgy, mint komoly és máskor blazirt férfiak, a fiatalok és a fiatalos temperamentumu öregek, az uttest felé rohantak s szívük egész melegével, minden érzésükkel, boldogságtól áthatva köszöntötték a német fiukat, akik az autón felállva hasonló melegséggel s hasonlóan boldogan köszöntöttek folyton. A Fehér Kereszt előtt szinte extázisban volt mindenki s mosolyogva, nevetve egész énjüket adták be az éjjenekbe, hohocokba.

A Fehér Kereszt étterme már este fél nyolc órakor zsúfolva volt. Mindenki csak a szövetséges hadsereg tisztjeit várta. Lassan elteltek a várakozás percei is, végre pont kilenc órakor rázendített Gyurkovics Andris zenekara a Rákóczy-indukóra, beléptek a téli kertbe a poroszok. A közönség mintegy vezényszóra állt fel, a zsebkendők kikerültek a zsebekből s percekig hangzott az éljen, majd pedig a zene a „Wacht am Rhein-t” kezdte játszani, a közönség pedig lelkesen énekelt.

A porosz tisztek rangidősebbje Hegedüs Ede alezredes térparancsnok s Varjassy Lajos polgármester közt foglalt helyet az asztalnál, ahol a vendégek tiszteletére több polgári és katonai notabilitás is megjelent. A derékfogásnál a német tisztek vezetője lelkes szavakkal mondott az osztrák-magyar hadseregre pohárköszöntőt, amelyet hatalmas éljen követett, majd pedig a cigány eljátszotta a Wacht am Rhein, utána a Himnusz, amelyet a közönség állva énekelt végig. Barra Margit az aradi hölgyek nevében virágot adott át a szövetséges tiszteknek, akik meghatva mondtak köszönetet a kedves figyelemért. A felejthetetlen és megkapó ünnepélyt Hegedüs alezredes pohárköszöntője fejezte be, aki példaképünkre, a vitéz és győzhetetlen német hadseregre s annak dicső legfelsőbb hadurjára, Vilmos császárra üritette poharát.

Látogatás a sebesült hősöknél.

— Séta egy aradi kórházban. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 3.

Az aradi közönség meleg ünneplése között tegnap és ma bevonult hős katonák közül meglátogattunk ma százkilencvenet. Ezek a véres fejű, felkötött karu hős katonák az aradi lyceum-épület különböző termeiben vannak elhelyezve. Mindegyiket várta már a friss, fehér ág, a tiszta fehérnemű és a langyos fürdő.

— Mintha ujraszülettem volna — mondja egy brassói illetőségű tartalékos honvédtizedes — mintha újra születtem volna, amikor lemoshattam magamról az orosz föld minden piszkát és tisztát huzhattam föl. Elfelejté itt az ember a háboru minden szenvedését.

És abban, hogy a rossz napokat elfelehessék, segítségükre vannak az aradi önkéntes ápolónők. A most levizsgázott vörös kereszt ápolónők a legnagyobb buzgalommal teljesítik magasztos hivatásukat. A liceumbeli kórháznak Györgyössy Sándorné és Jombart Lajosné a vezetői.

A két urinó a legnagyobb önfeláldozással végzi nehéz feladatát, amelyben ma segítségükre voltak Glück Erzsike, Hilló Mancika, a Darvas-nővérek s mások. Hilló Mancika például tegnap estétől ma estig egyhuzamban teljesített szolgálatot az első számú földszinti szobában. Bizony már kicsit fáradt és a katonái folyton kérlelik:

— Kezít csókolom, tessék már hazamenni. Nem akarjuk, hogy a kisasszony belebetegedjen a sok strapába.

Mert van ám itt sok dolog. Folyton új kötések tenni, állandóan érdeklődni, hogy nincs valami kívánsága a betegnek, az étkezésről is gondoskodni, a fiukat szóval tartani s amelyik nagyon rosszul van, vizes borogatással ellátni. Az első emeleti nagy rajzteremben huszonnögyen vannak, de egy se súlyos sebesült. Az egyik pesti fiúnak ma este lőtt fejsebétől seb-láza keletkezett és negyven fokra emelkedett. Ennek elhíntá adtak és a fejét jeges borogatással látták el. A legtöbbje nem fekszik, hanem az ágy szélén, vagy a széken üldögél. Hatan a nagy asztal körül alsó ruhában ültek és beleizzadtak, amíg megirták a hadijelentésüket: — levelezőlapokat küldtek haza. Föléje hajolok egyiknek-másiknak, amire aztán felolvassák a kusza sorokból rótt rövid levőiket:

Bottyán Károly házmesternek, Budapest, Garai-utca 10. — Kedves Bátyám és Anyom! soraim által tudatom, hogy már Aradon vagyok a kórházba, de nagy baj, hála Istennek nincs; a Gyuláról nem tudok semmit; tisztelek mindenkit a lányokkal együtt, szeretős öccse Józsi.

Itt a másik: özvegy Lukács Ignácné Kisláng (Fejérmegye.) Szeretett, kedves jó anyám és kedves testvéreim, én hála Istennek a legfrissebb egészségnök örvendek, amit viszont kívánok kedves mindnyájuknak. Sz. k. jó Anyám tudatom, hogy én Aradon vagyok, elég jól érzem magam és ha Isten segít, nemsokára haza fogok menni Székesfehérvárra stb.

Vannak német fiúk is, akik így kezdik a levelet: „Kolt zum Krus.” Vagy: „Gut, mit Grus, lieber Fatter“.

A másik csoportban újságot olvasnak és azon vitatkoznak: melyiknek van már nagyobb előnye: a magyarnak, vagy a muszknak.

Ebben a szobában a magyar fiúk között fekszik lőtt karsebével egy önkéntes is, egy

makói származású aradi ügyvédnek az öccse. Rendkívül ötletes fiatalember s amikor megkérdezem tőle: hogy éri magát, vidáman feleli:

— Semmi különös bajom. A háborus élmények iránt tetszik érdeklődni? Kérem, ma már volt itt egy újságíró s annak már leadtam az összes hazugságaimat, most már nem tudok többet mondani.

Altalában ilyen kedélyes a hangulat minden szobában s csak elvétve akad egy-egy szomorú arcú ember, aki sóhajok között mondja:

— Haza szeretnék menni.

A hetes számú betegszobában vígan húszongyestek a pesti fiúk.

— A harctéren úgy se volt rá időnk — magyarázzák.

Azután szinte egyértelműen erősítik meg azokat a híreket, hogy orosz az katonaság csak addig hős, amíg szuronyrohamra nem kerül a sor.

— Amikor már olyan közel vagyunk hozzájuk, hogy szuronyra mehetünk, azok feltartják a kezüket és elfogadják magukat. Rongyot foglyunk van.

— De úgy láttam — mondja egy értelmes földműves legény, aki biharmegyei Áltmosd községből való — hogy az orosz legénység rosszul lő, vagy tán nem akart ránk lőni, mert a golyókat mindig föleresztették a levegőbe. Hanem a tűzérésük jó és azok alaposan pusztítanak. Lőn különben különösen jártam. Egy puskagolyó a koponyámba furódott, de, hála Istennek, olyan kemény a fejem, hogy a golyó meggörcsült benne és könnyen ki is lehetett venni. A doktor ur azt mondta, hogy ő még ilyet nem látott és a ferde golyótaltette magának.

A másik róveleg szemmel magyarázza:

— Nehéz napokat éltünk át. A mi kis csapatunk nagyon mélyen behatolt és közben elfogyott a kényszerültünk, meg a konzervünk. Kukoricát törtünk és azt, meg krumplit süttünk az erdőben, azt ették velünk a tiszt urak is. Csunya világ van arra, kérem. A falu népe úgy hurcolódik, mintha népvándorlás lenne. A falvak üresek, a polyákok félve menekülnek, a holttestek az utszélen hevernek. Az aradás még most is folyik ott. Éjszaka már egészen hideg az idő Galiciában.

A katonák igen sokat aluszak, mert a harctéren egy hét alatt alig alhattak két-három órát.

— Ha ropognak a puskák, meg dörögnek az ágyuk, akkor nem lehet aludni. Néha megbujtunk a sáncokba és ott aludtunk félórásckát, de mindjárt alarmot fújtak és menni kellett.

A nyolcadik számú szobában egy budapesti önkéntes fekszik, az egész szoba az ő mókáin mulatott naphosszat. Azonban estére mintha kicsit lázasnak érezte volna magát.

— A lábam nagyon nehéz — mondta. —

A srápnell a fejemet sértette meg, a golyó pedig a combomba hatolt, de mindezek után még 32 kilométert gyalogoltam. Egész uton alig éreztem, hogy sebem van és most kezd fájni.

A sebesültek között van egy lengyel földműves is, akit akkor ért utól a golyó, amikor élelmet akart kocsival vinni a mieinknek.

Az Aradra érkezett sebesülteket három transzportban hozták ide: tegnap este, ma reggel és ma délután. A sebesülteket a lyceumon kívül a kórházba, a polgári leányiskolába és az állami tanítóképző intézetbe vitték. A reggeli sebesültszállítmány három órát késett,

mert Sofronyánál kisebb baleset érte őket. Az egyik kicsiben valamelyik sebesült által leejtett vattától tűz támadt és a vagon hamar lángban állott. A sebesülteket gyorsan átvitték a másik kocsiba. Ez némi zavart okozott és az késést eredményezett.

Tíz napos küzdelem az orosz óriással.

(Auffenberg győzelmeinek jelentősége. — Folyamatban a harc Lemberg előtt. — Ujabb német győzelmek. — Francia hajók az Adrián.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Bécs—Berlin, szeptember 3.

A döntő küzdelemről érkezett újabb jelentések megvilágításában még sokkal nagyobbnak tűnik fel Auffenberg hadseregének győzelme, mint az első szűkszavú táviratok s a foglyok száma körülbelül harmincezerre rug.

De a keleti galiciai nehéz helyzet is kedvesebben kontakodik ki. Most hozzák közlönmásra ugyanis, hogy a Lemberg körül harcoló sereg nem mint eddig hittük, centruma, hanem szélső jobbszárnya hadseregünknek. E körülmény az ott lejátszódó katonai események értékét ezért más színben tünteti fel.

Most már világos, hogy harcoló seregünk frontja a körülbelül 200 kilométer hosszú Lemberg—Lublin vonal. E fronton belül Lemberg-nél harcoló csapataink a szélső jobbszárnyat alkotják, Auffenberg a centrumot s Dankl a balszárnyat. Az utolsó napok döntő harcainak során centrumunk és balszárnyunk győzelemre-győzelmet aratott s nemcsak rengeteg foglyot ejtett, hanem pótolhatatlan ágyukat is aránytalanul nagy számban zsákmányolt.

Auffenberg például tudvalevőleg százhatvan ágyút zsákmányolt, ami körülbelül egy hadtest teljes tüzérségi felszerelésének felel meg.

Jobb szárnyunk nyolc nap óta számban túlnyomó ellenféllel harcol s eddig minden támadást sikeresen utasított vissza. Mindenesetre ennek a csoportnak helyzete nagyon nehéz, amit a hivatalos kommuniké maga is beismer. Ujabb jelentés erről nem érkezett, tehát feltehető, hogy a helyzet ott nem rosszabbodott. Tegyük fel azonban azt a legrosszabb esetet, hogy csapataink itt kénytelenek volnának a számban hallatlanul túlnyomó ellenség nyomásának engedni, akkor is a hadvezetőség legfeljebb csak abba a helyzetbe jut, hogy a jobbszárnyat kissé visszavonja. Lembergnek ezzel kapcsolatos esetleges elvesztése a további operációkra semmiféle hatással nincs, hisz Lemberg egyáltalán meg nem erősített, nyílt város, s olyanok a terepviszonyai, hogy semmiféle katonai értéke sincs.

Nem szabad tehát semmiféle jelentőséget tulajdonítani annak, ha Lemberg-nél harcoló seregünk kissé engedni kénytelen. A német-francia háború egy analógiájára hivatkozunk: ott is a franciáknak eleinte sok minden sikerült, eljutottak Metz is, azonban a németek csakhamar kiverték onnan őket. Ugy, amint ott is több hadsereg küzdött egymás mellett, úgy itt is, csak azzal a különbséggel, hogy nálunk nincsenek a harcterek oly élesen elválasztva egymástól, mint a németeknél. Tény az, hogy két operáló hadseregünk, szóval erőnk kétharmadrésze messzi behatolt az ellenséges országba s ott az ellenséget üldözve óráról-óra több területet foglal el, harmadik seregünk pedig már nyolc napja áll harcolva kénytelen ellent a túlnyomó orosz seregnek.

Ha ez a sereg pillanatnyilag kényszerül is frontját valamivel hátrább helyezni, ez a hadjárat kimenetelére nézve csakérvényes fontossággal

bir. Különben is, nem is bizonyos, hogy erre a rendszabályra szükség lesz-e, miután nincs kizárva, hogy Auffenberg győzelme hatással lesz a jobbszárnyunkkal szemben álló orosz sereg további akciójára.

Fontos még az a körülmény is, hogy a legújabb jelentések szerint a német sereg Orosz-Lengyelországban is erősen halad előre s már érintkezésbe is jutottak csapatainkkal. Ezáltal kilátás van arra, hogy balszárnyunk említésre érdemes erősítést nyer s a német sereggel együtt fog operálni.

Ez a kooperáció különösen abban az esetben válna értékessé, ha az oroszoknak Brest-Litovszk várában nagyobb diszponabilis csapatok lennének, amelyeket megvert és visszavonulásban lévő Visztula-hadseregük erősítésére küldenek. A Lodz környékén operáló német sereg ebben az esetben a Brest-Litovskból balszárnyunk ellen induló oroszokat oldalt fenyegetné és nyugtalanítaná.

Auffenberg diádalai.

(Mi történt tíz nap alatt?)

Budapest (Cenzurálva.) Táviróda jelenti: Az orosz harctéren offenzívánk-ból fejlődött csaták a hadjárat eldöntését eddig még nem eredményezték. Augusztus 25-én kezdte Auffenberg hadserege a Cholm vidékéről dél felé vonuló ellen-séges haderő ellen a támadást, a mi-ből kifejtődött a samsoi és a komarowi ütközet gyengébb haderőkkel szemben. Augusztus 29-én jelentékeny csapataink előnyomultak Csesznikig, a mikor József Ferdinánd főherceg hadseregcsoportjának beavatkozása érezhetővé vált.

Auffenberg serege folytatta a megkezdett körülkerítést, az ellenség pedig az áttörési kísérletet folytatta, amire arcvonaink Labunie Tarnavatkáig visszahajlott. Ezalatt a főherceg csoportja Telenin—Rechaie közti vonalig előre jutott. Augusztus 31-én csapataink északról is bekanyarodtak Fomarow felé, mire az oroszok megkezdték a visszavonulást Krylow és Hrubieszow felé.

Szeptember 1-én Auffenberg hadserege véglegesen győzött és elfoglalta Komarowtól és Tiszowcetól délre fekvő magaslatokat, a főherceg pedig Szta-roje—Zieloiig nyomult elő.

Tömérdek foglyot, számtalan hadianyagot, köztük 200 ágyút zsákmányoltunk.

Eközben Dankl hadserege Lublin közelében nyomult előre.

Augusztus 29-én és 30-án az oroszok túlnyomó erővel offenzívát kezdtek, a mire csapataink Lemberg és Nikolajow felé visszavonultak.

Összefoglalva megállapítható, hogy eddig mintegy 40 orosz gyalog és 11 lovas hadosztály ellen harcoltunk és ezeknek felét nagy veszteségek mellett visszavetettük.

Budapest. (Cenzurálva.) A Pester Lloyd haditudósítója jelenti: Lemberg miatt nincs ok ijedelemre, a lengbergi mérkőzés még folyik. Minden intézkedés megtörtént, hogy javunkra düljön el. Óriási lázas munka folyik helyzetünk erősítésére. Végső eredmény hadseregünk győzelme.

Budapest. (Cenzurálva.) A hadisajtószá-lásról jelentik: Lemberg előtti csatáiról, ahol nagy események készülnek, hiányzanak a jelentések. Az oroszok felderítése rossz, kémrendszere ellenben jó. Az óriási csata eddigi eredménye az, hogy az északi szárnyon föltűnyes nagy győzelmet arattunk, a keleti szárnyon a gigászi küzdelem tart. Az orosz hadsereg már csak Lemberg előtt intakt.

Hiteles adatok a hadiszákmányról.

Budapest. Hivatalosan jelentik, hogy a Dankl és Auffenberg hadseregtől eddig 11600 hadifoglyot szállítottak el, további hétézret jeleztek. A Haitzwa melletti csatában, amennyire eddig ismeretes, kétszáz ágyút, nagyon sok hadianyagot, négy autóbust és a 19. orosz hadtest tábori irodáját nagyon fontos iratokkal együtt zsákmányoltuk. Ellenség teljes visszavonulásban van, hadseregünk teljes erővel üldözi. (Miniszterelnökségi sajtóiroda.)

Kémek árulják el seregeink mozdulatait.

Budapest: (cenzurálva.) A Pester Lloyd haditudósítója jelenti: Auffenberg győzelme az egész vonalon a stratégia hatását fogja éreztetni. Lemberg körül nem állunk olyan jól mint szeretnénk. Lehetetlenség is volt minde-nyütt óriási túlerőtt egyszerre legyőzni. Hadseregünk superioritása kétségkívül. Helytelen volt az orosz hadsereget lebecsülni, mert az orosz gyalogság passzív és ellennéki úgyan, de a lovasság igen erős és támadása hatható. Az orosz gyalogság tűzben kitartóbb, mint a francia, husz és több százalékos veszteséget is elbirnik nélkül. Az orosz tűzesség is jó, de garbitaik nem mindig robbannak. A mi csapataink ragyogóan hősiessé s tüzérségünk kitűnő.

Csapataink munkáját borzasztóan megnehezíti a ruszofil lakosság kémszervezete, a mely fehér, szürke és fekete füstjelekkel, fényjelekkel, tükrösilllogással elárul minket. A határszéli falvakban parasztnak öltözött kovácsok bujnak el s gépfegyvereiket a bogjárt alá rejtik. A proceszsiók élén a szentkép alatt levő tükrökkel jelzik csapataink közeledését. Az oroszok viszont a legnehezebb terepen is jó vezetőket kapnak. Egy alkalommal például porosz mintára ingoványba szorítottuk az oroszokat, akiket azonban a tekervényes ösvényeken járatos galiciáik kivezettek az elvesztésből.

Eddigi győzelmeink jelentősége.

Bécs. (Hivatalos.) A Fremdenblatt minden irányból való értesítését összegezve megállapítja, hogy Oroszországgal vívott háborunk már eddig is az osztrák-magyar haderő túlsúlyát bizonyította. Az orosz haderő csak Lemberg közelében mutatkozik aktív. A Reichspost úgy tudja, hogy Lemberg körül elegendő erővel bírnak az orosz előnyomulás feltartóztatására, a város esetleges megszállása semmi esetre sem jelentené erős harcunk áttörését. A Neues Wiener Tagblatt szerint Dankl és Auffenberg győzelmének óriási jelentősége abban áll, hogy Krakó—Przemysl—Lemberg vonal megtámadása teljesen lehetetlenné vált, hogy az oroszok Lemberg közelében való pillanatnyi sikere efemer értékűnek tekintendő. A Zeit a német-osztrák és magyar szövetséges haderőt legyőzhetetlennek tartja, türelemmel és nyugalommal nézhetünk tehát a végső döntés felé. (Miniszterelnöki sajtóosztály.)

Budapest. (Hivatalos.) Berlii lapudósítók jelentik, hogy az osztrák-magyar csapatok legújabb győzelme a német főváros lakosságát tegnap este a legnagyobb lelkesedésre ragadta.

Félhivatalosan a Norddeutsche Allgemeine Zeitung ezt írja: A reimsi és verduni győzelmek feletti lelkesedésbe belevegyül a hír szövetségesünknek az oroszok fölött kivívott nagyszerű győzelméről. Németország lelkesedéssel üdvözli ezt a dicső ségteljes fogyvertényt és szíve legmélyéből kíván szerencsét Ferencz József császárnak és királynak e naphoz, amely egy további hervadhatlan dicsőséggel teleírott lappal gazdagítja az osztrák-magyar hadsereg dicsőségteljes történelmét. Ragyogó képességek

A német győzelmek titka.

A Times haditudósítója Amiensből az utóbbi hét harcra eseményeiről kimerítő tudósítást ír lapjában, amelyben többek között a következőket mondja:

A németek előnyomulása majdnem hihetetlen gyorsasággal történik. Amióta Zoffra tábornok elrendelte az egész vonalon a visszavonulást, a németek a legjobb háboru szabály értelmében egy pillanatra sem hagyták békét a visszavonuló hadseregeknek s folytonosan üdözték azt. Minduntalan Zeppelinek s aeroplánok jelentek meg a francia sereg felett s nyugtalanították azt.

A németek vitézségéről beszélni felesleges. Mély csapatokban, ugyszólván zárt sorokban vonulnak. Ha egész sorok elesnek is a tüzet s a harc következtében, új sorok törnek előre. A németek fölénye oly nagy, hogy őket (p. oly kevésbé lehetne feltartani, mint a tengeri tülhárait. Azt mondják, szerencsésük van. Igen, de fölényük az agyuk, de különösen a gépfegyverek száma tekintetében, amelyeket rendkívüli társasággal kezelnek, kiünöven szervezett lederítési szolgálatok aeroplánokkal és Zeppelinnel leghajókkal s rendkívüli mozgékonyaságuk: ez a németek szerencséjének oka.

Berlin (Hivatalos.) A Lokalanzeiger megállapítja, hogy a német császár sohasem lépett volna francia földre, ha a vezérkar még számított volna arra a lehetőségre, hogy a németeket a francia hátraon visszavetítik. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Rotterdam. (Cenzurálva.) Táviratok szerint a franciák agyonlőtték saját tábornokukat Persint, mert kétszáz ezer emberével állítólag szándékosan jött késsön Namur elé.

Német seregek bevonulása Lodzba.

Lemberg. (Cenzurálva.) A Szlovo Polszki jelentése szerint a németek már augusztus 20-án bevonultak Lodzba, áthaladtak a Pilica folyón és Kielec környékén egészen Radosiceig értek, ahol érintkezésben állanak a mi csapatainkkal.

(Lodz virágzó orosz város, amelynek több mint fél millió lakosa van, Piotrkov orosz-lengyel kormányzósnak a székhelye. Különösen jelentősek óriási ipartelepei, százával vannak Lodzban a nagy gyárak. A lakosság javarésze jómóda emberekből áll, rendkívüli nagy számban vannak milliomosok s akárhány lodzi polgárnak száz millió rubelt meghaladó vagyona van.)

Franola flotta-demonstráció az Adrián.

Bécs: (Hivatalos.) Hivatalosan jelentik: Szeptember 1-én reggel a francia földközi tengeri flotta, amely 16 nagy egységből (hadihajók és páncélos cirkálók és számos torpedó járműből állott, a Boche di Kattaróból nagy távolságról feltűnt a láthatáron és nagykaliberű ágyúkból 40 ágyulóvést tett a Bocheostra magaslaton álló régi erőd ellen anélkül, hogy kárt tett volna. Az erőd őrségéből 3 ember megsérült. A francia flotta azután északnyugat felé hajózott, majd dél felé fordult mindjárt azzal a céllal, hogy távozzék az Adriából. A francia flotta déli partjainkon bizonyára demonstrációra szorított, ami azonban hatástalan maradt. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

és a csapatoknak esodálatos teljesítményei működtek közre a győzelemben.

A Lokalanzeiger katonai munkatársa úgy értékeli tegnapi győzelmünket, hogy aki egy pillantást vet csak a térképre, az nem igen fogja lehetségesnek tartani, hogy az oroszok Auffenberg seregeinek sikere után továbbra is megkíséreljék az előnyomulást Lemberg ellen, mert az esetben egyáltalán nem volna lehetetlen, hogy őket Dankl és Auffenberg győzelmes seregei bekebeleítsék.

Hivatalos beismerése a franciák vereségének.

Páris. (Hivatalos.) Havas-ügynökség közli Rómán át tegnapi kelettel: A kormány a nemzethez manifesztumot intézett, amelyben közli, hogy a háborut az egész vonalon folytatassa, szükségesnek tartja, hogy székhelyét Párisból másnóvá tegye át. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Páris. (Cenzurálva.) A francia kormány manifesztumában szövege szerint beismeri, hogy seregeik egyike-másika súlyos vereséget szenvedett.

Bejelentik a németek közeledtét Párisnak.

Berlin: (Hivatalos.) A Wolf-ügynökség jelenti: Német aviatikusok jelentik: Tegnapi Páris felett két repülőgép jelezte a francia főváros lakosságának, hogy a német csapatok közelednek. Mindegyik aviatikus bombát dobott a városra. Egyik bomba negyedik Henrik szobránál közelében esett le, ugyanott megtalálták egy német zászlóba gyöngyöző az aviatikus levelet, amelyben Páris lakosságával közli a legutóbbi hivatalos jelentéseket a német győzelmekről. A másik aviatikus repülőgépről színtelen bombát dobott, mely a Place du Concord közelében ért földet, ez is jelentést dobott le a német győzelmekről, mind a két aviatikus azután visszaindult és a német csapatoknál szállt le.

A német trónörökös újabb győzelmét.

Berlin. (Hivatalos.) A német nagy vezérkar jelenti: francia felvonulás centrurát, körülbelül tíz hadtestet tegnap Reims és Verdun közt visszaverték és állandóan üldözik. Vilmos császár a császár a trónörökös hadseregénél tartózkodott. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Antwerpen ostroma.

Berlin: (cenzurálva.) Az antwerpeni lakosság óriási rémületére szerda hajnalban a város felett Zoppelin kormányozható léghajó jelent meg és körül röpülte Antwerpent. Előrejelés tüzelés dacára bombákat dobott le. Igen nagy károkat okozva, épen visszatért a csarnokba.

Frankfurt: (cenzurálva.) Hiteles jelentés szerint a belga csapatok teljesen kiűrték Mechela városát.

Antwerpen, (cenzurálva) Rómán át: A belga hadsereg negyedik osztálya parancsot kapott, hogy Malinesnél törje át a német hadsereg vonalát. A németek a bolgákat visszaverték.

LEGUJABB

A helyzet Lemberg előtt.

Budapest. (Cenzurálva.) A sajtóhadiszállásról jelentik: Oroszok ma óriási veszteséget szenvedtek. Önkéntesen változtattuk meg pozíciónkat a Lemberg-Nikolajev vonalon, hogy a nagy vérontást elkerüljük. A tulsúlyban lévő orosz haderővel szemben nagy erősítések vannak utban. Gerő Vilmos őrnagy, volt parlamenti őrségparancsnok és Barta Lajos vezérkari százados elesetek.

HIREK.

— Közös ima a hazáért és a győzelemért. Az Aradi Oltár-egyesület jelenti, hogy holnap, pénteken (szeptember 4.), mint az egyházmegyei szentségimádás napján és utána minden vasárnapon és ünnepen, a délutáni Istentisztelet idején (szeptember hónapban 6 órakor) a haza boldogságáért és fegyvereink győzelemért közös imaóra lesz a róm. kath. templomban. Az imákat és énekeket tartalmazó füzet a sekrestyében kapható.

— Szerb fogságból menekült németek. Bukarest felől Prodealon keresztül Erdés utasok kerültek ma Aradra, hogy innon tovább folytassák utjukat hazájukba. Az utasok: Szerbia elbocsátott hadifoglyai, valamennyien német alattvalók. A kis csoport, amelynek tagjai heteket töltöttek szerb hadifoglyakban, elmentet alattvalókból állt, akik nagy katonaközlés korbán vannak és akiket szerb a szerbök a boru kitörése után elzárta. Mostani váratlan kiszabadulást is csak annak köszönhetik, hogy Szerbiában fogytán van az élelem szerb és a szerbök inkább elengedik a foglyokat, csak néhány maradjon váramival több élelem. A németek akik Szerbiában gyárakban, iparüzemekben dolgoztak, 8 nap óta vannak uton és Szerbiából Bulgáriába, majd Romániába mentek, útnak, hogy hazatérhessenek. Az aradi állomásnál, ahol barátságosan megvendégelték őket, a kedves részvétel mellett arról, hogy milyen az élet a szerb fővárosban és Szerbiában. Bulgrádban — állításuk szerint a vár és sok középület romokban hever a szűrségünk pusztításaitól. A német alattvalók, akik csaknem kivétel nélkül azonnal hazatérni indultak hazájuk felé, nagy nemzetiszínű zászlóval ajándékozták meg az állomást.

— Nem megy az aradi Vörös Kereszt a harctérre. A Vörös Kereszt Egyesület megalakított Urbán Iván báró főispán elnöklésében választmányi ülést tartott, amelyen az egyesület megyei és városi tagjai is résztvettek. Mint ismeretes, az aradi fiók nemrég feliratot írt a harctérre küldendő egészségügyi osztag szervezésére vonatkozólag kért tanácsot. A mai ülésen jelentette az elnök főispán, hogy a központ válasza megérkezett s ebben kívánatosnak tartja az osztag szervezését. A főispán indítványára azonban egyhangúlag úgy határozott a közgyűlés, hogy a harctérre nem küld egészségügyi osztagot, mert sebészorvosokra szükség van Aradon is, és különben sem rendelkeznek a megfelelő műszerekkel, amelyeknek beszerzése most már alig volna lehetséges. Harctéri különítmény helyeit inkább a kórházak felállításában és vezetésében fognak buzgólkodni. Örömmel jelentette ezután Urbán Iván báró a választmány tagjainak azt a humánus eszelekedést, amelyet Neuman Testvérek követnek el, akik simándi-uti gyártelepükön ötven sebesült katonát a háboru egész tartama alatt saját költségükön látnak el, a kórház vezetését pedig a Vörös Kereszt vállalja magára. A gyermekkórházban tizenhat sebesült közlegény és négy tiszt-nyer elhelyezést, ezenkívül a megyének számos közösségből is jelentették, hogy kórházakat létesítenek.

— Adományok a bevonultak hátramaradtainak. A mai napon a következő adományokat küldték a polgármesteri hivatalba a hadbavonultak családtagjainak segélyezésére:

Vámos Péter gyűjtése 21 korona 70 fillér, Klima Józsefné 475 K, Robitsek Agoston dr. 40 K, a polgári leányiskola tantestülete 25 K, Kubik Ferenc 10 K, Lineberg Magduska (s Sanyi 5 K, Szathmáry János gyűjtőívén Hoffmann Károlyné 5 K, Szeberényi Károlyné 10 K, Glück József 25 K, özv. Boros Bóniné 50 K, továbbá Geimenhárt Béla 100 K, Fischer Arthur és fia 50 K, Brandeis Henrik gyűjtése 82 korona. A következő ékszeradományokat küldték: özv. Sváby Pálné egy darab arany karikagyűrű, Treitler Vilmosné ugyanaz, Vicsner Ferencné 2 darab arany gyűrű, Kollmann Vilma egy ezüst sziv, két ezüst óra, egy pár arany függő és egy arany amulette, Szűszer Margit és Vesztmann Olga 19 darab ezüst pénz, 3 darab arany gyűrű, 1 darab arany nyaklánc szivvel, 3 darab arany fülbevaló.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű hölgyközönséget, hogy

divattermemet szeptember hó 1-én újból megnyitottam.

Becses pártfogásukat kérve, vagyok tisztelettel

Karpelesz Irén,

Heim Domokos-utca 1. szám.

— Megkezdődik az iskola év. Arad város iskolaszéke ma délután Varjassy Lajos polgármester elnöklésével ülést tartott. Kovács Vince kulturálisnak ismertette a hadiállapot következtében a városi iskolák életében történhetőket. Az iskolaszék elhatározta, hogy a tanévet szeptember hónapban megkezdik. A beiratások szeptember 13—16 ika között lesznek, az előadások szeptember 17 én reggel nyolc órakor kezdődnek. A polgári iskolai növendékeket, úgy a fiúiskola, mint a leányiskoláit, a Ferenc-téri polgári fiúiskolában írják be. Az elemi iskolai beiratások helyét később közli az iskolaszék. A tanítás összevont osztagokban, amerikai rendszer szerint történik.

— Dr. Vicas Gyula v. egyetemi klinikai első tanársegéd szem-, orr-, gége- és fülorvos, több évi hazai és külföldi egyetemi klinikákon szerzett tapasztalatok után Aradon letelepedve, Andrassy tér 7. sz. alatt rendeléseit megkezdette. 4775

— A szülők az iskola-beiratás alkalmával ne mulasszák el Fischer Simon Nagy Áruházát Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt felkeresni, ahol az internátus által előírt összes szükségletek iskolás gyermekek részére legnagyobb választékban és a legolcsóbb árban beszerezhető. Különös nagy raktár van iskolatiskák, fehérnemű, kalapok, sapkák, esernyők, nyakkendők, harisnyák és még ezerféle cikkben. 1989

— Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe! Nyomtatványokat a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A legegyszerűbbtől a legizoláltabbig mindennemű nyomdai és könyvkötészeti munkát vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészít. Az Aradi Nyomda Részvénytársaság. Aradi csanádi egyesült vasúti palotájában.

— Vidékiek bármily megbizással a Messenger-Boy vállalatához bizalommal fordulhatnak. Deák Ferenc-utca 8. Telefon 816.

— Ügyvédi Irodák b. figyelmébe. A m. kir. Igazságügyminisztérium 9900—1918. I. M. sz. rendeletében előírt és kötelező négyféle végrehajtási nyomtatvány kapható az Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdájában.

TANÜGY.

(—) Az ujszentannai áll. polgári fiúiskolába az iskolai beiratások szeptember 1—15-ig eszközöltetnek. A rendszeres tanítás 16-án veszi kezdetét. Az igazgatóság.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre

NYILTTÉR.*

4896—1914. pm. sz.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy szeptember hó 4-én reggel a nagyvásártéren egy tisztekből álló lóvásárló bizottság fog működni, mely bizottság körülbelül 700 házas és 1400 hámos lovat fog közpénzfizetés ellenében az eladn iszándékozótól összevásárolni.

Közhírré teszem tovább, hogy az összevásárlandó lovak mellé lóvezetőkre is szükség van és hogy az önként jelentkező lóvezetők összeírását a kapitányi hivatal eszközli.

Arad, 1914. szeptember 3.

Varjassy,
polgármester.

Aradi Közlöny a harcra vonultaknak.

A tábori posta útján az Aradi Közlöny eljuttatható a hadba vonultak kezéhez. A lap küldése a következőképpen történik:

**Bevonult vidéki előfizetők
vagy rokonaik,**

vagy a bevonultak ismerősei megrendelik a lapot, úgy mint eddig, az előfizetési díjat postautalványon küldik be.

Aradról bevonult előfizetők

kiadóhivatalunkban az előfizetési díjat hozzátartozóik által küldik be.

A díjak a megrendelésnél előre fizetendők és a tábori postai szállításon is

Egy óra két korona 40 fillér.

Negyedévenként hét korona.

Címzés.

Pontos cím bemondását kérjük. Név és rang mellett szükséges az ezred, a század, az úteg stb. megjelölése és feltétlenül kell a tábori posta száma.

Szeptemberi előfizetés megújítását kérjük azonnal eszközölni,

Hátralék megfizetését kérjük.

A háború miatt a postai pénzforgalom késedelmes és ezért az előfizetési díjak is későn érkeznek. Csak az számíthat a lap akadálytalan küldésére, aki előfizetését posta fordultával megújítja.

**A szépségápolás titka a használandó
szépitő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt**

**Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.**

Minőkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona

Szines arceporok!!!

Próbadozoz 50 fillér! Kék, zöld, lila, leszín, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatású.

Kapható.

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirékkal minők a tüdővész, a merevgöres, a lép-fene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

**Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.**

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olesóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyészeti gyára **ARAD.**

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos gyógyszer-tára.

Apró hirdetések

LEVELEZÉS.

Saját lakással bíró

csinos nő tisztességes ismerettségét keresem. Választ „Pesti” jellegére a kiadóba kérek. 4846

ELLÁTÁS.

Iskolás fiukat

teljes ellátásra elvállalok, esetleg zongora használatával. Cim Magyar-utca 6., háztulajdonosnál. 4887

Előkelő isr. urí ház

elfogad több iskolás gyermeket teljes ellátásra, fürdőszoba és zongorahasználatával. Attila-tér 1. Magányos ház. 4847

OKTATÁS.

Polgári, gimnáziumi

és reáliskolai magántanulók biztos sikerrel előkészülhetnek, vidékiek teljes ellátást nyerhetnek az Isr. fiuinternátusban Arad, Chorin Arad-u. 1. sz. 4786

ALKALMAZÁST NYER.

Egy

jóforgalmu helybéli vendéglőbe bevadékképes egyén kerestetik kimerőnek. Bővebbet Körösvölgyi pálinka raktár Andrassy-tér 6. Telefon 651. 4826

Gyakorlott száraz-dada,

kinek jó bizonyítványai vannak, 2 kis gyermek melé felvétetik. Jelentkezni lehet Eötvös-u. 1. sz. II. em. 4848

ALKALMAZÁST KERES.

Ugyes varrónő

házakhoz ajánkozik. Cim a kiadó-hivatalban. 4804

Intelligens nő

alkalmazást keres idősebb nőnél, vagy magányos házaspárhoz, esetleg serdüő leányka melé. Ház-tartásban segítőkész. Arad, Edel-spacher-u. 27., a. 4. 4850

KIADÓ LAKÁS.

4 és 3 szobás lakás

jutányosan kiadó József főherceg-ut 19. 4849

3 szobás udvari lakás

október 1-re kiadó Behm utca 1. szám alatt. 4852

ÜZLETEK.

Omikolakán

az országuton egy üzlethelyiség sütőműhellyel, kiadó. Bővebbet Baumann Ignác Arad, Boros Benitér 28. sz. 4848

Boros Benitér 1. sz. alatt egy nagyobb üzlethelyiség kiadó. 4858

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Egy bolgár rendszerű

20 holdas kert ezidél termése nagyon olcsón eladó. Közelebbi felvilágosítást a tulajdonosnál, Kerényi Lajos, Varjas. Temesm. 4889

Vesszek

uraktól levett férfiruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bieler Ignác, Szent-Pál-u. 12. 4699

Legfinomabb

szepességi málna-szörp különként 2 kor., üveg 20 fill. Citrom-szörp különként 2 korona. A citrom-szörp egy-két evőkanálnyi mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szörp különként 2 kor. 40 fill. Ribizke-szörp 2 kor. 40 fill. Földes Kelemen gyógyszerára Arad. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában. 1224

KÜLÖNFÉLE.

C'erébe adnám

német kisfiamat magyar leány vagy gyermek ellenben. Murár Nándor korcsmáros Mercifalva. 4895

Mindenki olyan öreg,

aminőnek látszik, aki nem akar megöregedni, használja a Földes-féle Hair regeneratort, ezen készítményről minden úsz haj visszanyeri eredeti szinét. Nagy üveg ára 2 korona. Földes gyógyszerár, Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában. 1224

Hehs főle

Vasaschinabor. Szüretén szer vérszegénység, saphor, szédülés a vérszegénységből eredő idegbajok, idegromok, étvágytalanság, gyomor-bántalmak, láz, általános gyengeség ellen páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárius fertőzések és infekciókból eredő megbetegedések ellen egy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ara 2 korona 40 fillér. Készíti: Hehs Vilmos gyógyszerára Aradon, Batthyány-utca. 1508

Iskolakönyvek!

Írószerek!

Füzetek!

Táskák!

nagy választékban kaphatók

Jámbor Antal

könyv- és papírüzletében
Andrassy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal)

Ocska

látcsöveket

a legmagasabb árban vesz

Losonczy Lajos

órák és ékszerész Arad, Szabadság-tér 1. 4807

Permetező javítások elfogadtatnak.

PATENT.

Egészségi kútszivattyúk.

E kútszivattyúk a kut-aknában képződő mérges gázokat és egészségtelen levegőt elvezetik, a fagy-csapon alkalmazott suhany mindig friss, üde levegővel hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a víz is mindig friss üdítő és egészséges marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszálló baktériumok az aknától elzáratnak és így fertőzés alig történhet. — Az egészségi szivattyúk télen nem fagnak be, nyáron pedig állott víz nem marad benne.

E szivattyúknál minden fa alkatrészt mellőztetik, mert ezek viznyálka képződik ami a kolera, tifusz és más egyéb betegségek bacillusainak valóságos tenyésztelepeivé változhat. 1121

Régi rendszerű kútszivattyúk átalakítását elvállalok.

Patent tűzfecskendők. Patent borszivattyúk.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyú készítőnő

Arad, Rákóczi-utca 27.

(Egy tanonc felvétetik.) Permetező javítások elfogadtatnak.

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz. Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Használt élelmiszer megvételre kerestetik.

Költözők

figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Szülők figyelmébe!

Van szerencsénk a m. t. szülőket értesíteni, hogy azon esetben is, ha az iskolák szeptember havában meg nem nyílnának, az intézet működését megkezdi. A tanulók rendszeresen taníttatnak és amint az iskolák megnyílnak, kivánságra mint rendszeres tanulók beírattnak vagy mint magántanulók levizsgáztatnak,

hogy évüket el ne veszítsék.

Az intézetben beíratott gyermekek gondos nevelés és ellátásban részesülnek de mint bejáró magántanulók is felvétetnek, esetleg 2 osztályt is végezhetnek. Propektust készséggel küld 4611

Isr. fiuinternátus, Arad.

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital.

Főraktár:

Eles Arminnál,

Aradon.

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

Uj mézárós és hentes üzlet

A n. é. közönség tudomására adom, hogy Tökőly Imre-utca 5. számú házban higienia tisztaságnak megfelelő

mészáros és hentes üzletet nyitottam,

ahol a nap bármely szakában a legjobb minőségű husok kaphatók pontos kiszolgálás mellett. 4861

Szives pártfogást kér:

Gyurkovits József.

Iskolai beiratási hirdetés!

Fischer Nagy Áruház

Arad, Szabadság-tér 12. szám.

Szanzációs olcsó árjegyzéke

Külön osztály gyermekek részére.

Gyermekek nyakkendői.

Gyermek selyem nyakkendő patent	20 fill.
Gyermek mosó magánköti	30 fill.
Gyermek tiszta selyem Regatta	50 fill.
Gyermek selyem magánköti	78 fill.
Gyermek selyem félmellény	10 fill.

Gyermek ingek.

Gyermek mek vasalt fehér	1.90 fill.
Gyermek ingek pulha mellü sffe	2.50 fill.
Gyermek ingek egész fin. madenulán	2.90 fill.
Gyermek ingek jó minőségü	2.20 fill.
Gyermek ingek szines kretonból	2.70 fill.

Gyermek kalapok.

Gyermek őszi kalap Lodenből	1.50 fill.
Gyermek őszi kalap fekete és szines	1.90 fill.
Gyermek őszi kalap finom minőség	2.50 fill.
Gyermek őszi kalap elegáns kivitel	2.70 fill.
Gyermek őszi kalap sikkos forma	3.00 fill.

Gyermek sapkák.

Gyermek sportsapka szövethöl	—70 fill.
Gyermek sapka kék szövethöl	1.00 fill.
Gyermek dláksapka fin. cheviotból	1.30 fill.
Gyermek matrósapka kék szöveth.	1.50 fill.
Gyermek bőrkalap	1.00 fill.

Gyermek esernyők.

Gyermek esernyő croiseból	1.90 fill.
Gyermek esernyő clottból	2.30 fill.
Gyermek esernyő fin. canelából	2.90 fill.
Gyermek esernyő sergeből	3.20 fill.
Gyermek esernyő jó min. selyemb.	3.50 fill.

Gyermek zsebkendői.

Gyermek zsebkendő képekkel	10 fill.
Gyermek zsebkendő chifonból	16 fill.
Gyermek zsebkendő vászonból	22 fill.
Gyermek zsebkendő jó min. vászonb.	28 fill.
Gyermek zsebkendő fin. szín. battiszt	30 fill.

Gyermek iskolatáskák.

Gyermek iskolatáskák viaszos vászon	70 fill.
Gyermek iskolatáskák szín. képekkel	90 fill.
Gyermek iskolatáskák víz. vászon	1.00 fill.
Gyermek iskolatáskák jóminőségü	1.20 fill.
Gyermek iskolatáskák bőrből	1.50, 3.00 fill.

Gyermek patent harisnyák, fegyh. munka.

Gyermek pat. harisnyák, árák nagys. szerint	
Gyermek pat. harisnyák jómin.	30—52 fill.
Gyerm. pat. harisny. diamant fek.	38—76 fill.
Gyerm. pat. harisny. dupla sarok	54—50 fill.
Gyerm. pat. harisny. legjobb min.	64—70 fill.

Különböle tárgyak gyermekek részére.

Gyermek nadrágtartók gumbból	38—70 fill.
Gyerm. zsebkés feh. és barn. csont	40—50 fill.
Gyermek fogkefék	20—56 fill.
Gyermek pénzszény bőrből	20—1.00 fill.
Gyermek patent zsebtentatartók	50—1.00 fill.

Férfi divat osztály. Olcsó árjegyzék.

Férfi felsőruházat.

Férfi ing szines, puhamellü	2.30 fill.
Férfi ing schiffonból piquet-mellü	2.70 fill.
Férfi ing angol zephyrból szines	2.90 fill.
Férfi ing egész fin. damasztmellü	3.30 fill.
Férfi ing egyedüli különlegességem	3.50 fill.

Férfi kalap ujdonságok.

Férfi kalap jó minőségben	2.50 fill.
Férfi kalap megbízható jó minőségü	3.00 fill.
Férfi kalap szines és fekete	3.50 fill.
Férfi kalap elegáns finom kemény,	4.00 fill.
Férfi kalap legfin. tyulszórból	5.00 fill.

Férfi esernyők.

Férfi esernyő croiseból	2.30 fill.
Férfi esernyő jó minőségü clottból	2.70 fill.
Férfi esernyő tartós canelából	3.00 fill.
Férfi esernyő glória selyemből	3.50 fill.
Férfi esernyő finom selyemből	3.90 fill.

Férfi nyakkendői órlási választékban.

Férfi battiszt csokor szép mintákban	22 fill.
Férfi battiszt regatta szép mintákban	38 fill.
Férfi selyemcsokor gyöny. mintákban	50 fill.
Férfi selyemcsokor gyöny. mintákban	70 fill.
Férfi nyakkendői tiszta selyemből	1.00 fill.

Különböle férfi divatcikkek.

Nagy választék. zsebkendői dbja	38—50 fill.
Jó minőségü nadrágtartók drbja	70—1.00 fill.
Jómin. harisnyakötők drbja	78—1.00 fill.
Nagy választ. kézelőgombokban	50—1.00 fill.
Jóminőségü köpper lábravaló	1.90 fill.

Férfi harisnyák

Férfi harisnya maccoi nyers szín párja	38 fill.
Férfi harisnya szines és fekete párja	50 fill.
Férfi harisnya divatos csikós párja	50 fill.
Férfi harisnya különl. leguj. minták	70 fill.
Férfi harisnya tiszta cernából	90 fill.

Női divat osztály.

Férfi felsőruházat.

Női ing schiffonból himzéssel dísz.	1.70 fill.
Női ing madenulán gyöny. himzéssel	2.30 fill.
Női ing finom vászonból, kézi himzés	3.00 fill.
Női ing francia battisztból	3.50 fill.
Női ing rumbürgi vászonból	3.80 fill.

Különböle női divatcikkek.

Női selyemernyő alkalmi vétel	3.50 fill.
Női selyemövek fek. és szines	50—1.00 fill.
Női sely. gumióvek fek. és szin.	1.90—3.00 fill.
Női kizitáskák bőrből	50—3.80 fill.
Női selyem nyakkendői és divatos gallérok	

Női harisnyák.

Női harisnyák kötött, szin. és fek. párja	50 fill.
Női harisnyák szin. csikós, leguj. div.	60 fill.
Női harisnyák mintázott cernából	1.00 fill.
Női harisnyák flour fekete, alk. vétel	1.00 fill.
Női harisnyák flour, áttört, egész fin.	1.30 fill.